

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Od pandémie si v lete oddýchneme

Denne sledujeme v médiách viaceré predpovede pandemických čísiel, ktoré priťahujú rôzne tváre, od politikov cez epidemiológov, až po analytikov. Akosi sme si už zvykli, že paradoxne tie presnejšie a dôveryhodnejšie nepochádzajú zo štátnych inštitúcií, ale z dobrovoľníckej platformy **Dáta bez páťosu**.

Ich pohľad na pandemickú situáciu a hlavne vývoj na najbližšie mesiace, sa stal už krátko po vypuknutí prvej vlny najžiadanejším zdrojom informácií. Už takmer rok, niekoľkokrát týždenne sa na televíznych obrazovkách a denne na internete stretávame s ich zakladateľom **Ivanom Bošnjákom**. Spýtali sme sa ho nielen na to, čo ho viedlo k založeniu takejto informačnej "opozície" voči vládnemu chaosu, ale aj to, ako vidí pandemickú situáciu v našom hlavnom meste na najbližšie mesiace.

Dáta bez páťosu sa stali okamžite hitom internetu a Vás možno vidieť takmer každý deň na televíznych obrazovkách. Ako to celé vzniklo a čo Vás k tomu viedlo?

Najprv možno trochu odľahčene k tým televíziám. Mám asi šťastie, že bývam neďaleko TV Markíza v Záhorkej Bystrici, tak to majú ku mne na skok. Ale teraz už vážnejšie.

(pokračovanie na str. 5)

Pritiahne zážitková gastronómia aj domácich návštevníkov?

(viac k téme na str. 6)

Posledná šanca pre račianske a vajnorské vinice?

Kopce aj zvlnené plochy pokryté vinohradmi. Práve v týchto mesiacoch tvoria nádhernú zelenú scenériu. Pastvu pre oči tým, ktorí sa vydávajú do okolia na prechádzku, či na cykloturistiku. Pre obyvateľov susediacich mestských častí Bratislavy- Rače a Vajnôr, je vinohradnícka kultúra aj neoddeliteľnou súčasťou ich histórie. Tá siaha až 700 rokov späť. V poslednom období ich téma vinohradníctva spája intenzívnejšie ako inokedy. Chátranie vinohradov, či dlhoročné snahy developerov o výstavbu v lukratívnych zeleňou obklopených lokalitách znamená, že

jedinečný kolorit miestnej krajiny sa pomaly ale isto vytráca. Za záchranu toho, čo sa ešte dá, chcú zabojsť miestne spolky a občianske združenia. Obracajú sa o pomoc smerom k obyvateľom, vlastníkom vinohradov aj rôznym inštitúciám.

Aby vinohrady vo Vajnoroch neostali len v názvoch zastávok či historických kronikách Vajnory sa pýšia veľkým kultúrnym a prírodným bohatstvom. Niekedy sa však zdá, že chudobnejší je len náš vzťah k nemu.

(pokračovanie na str. 12)

Kam sa posunula cyklodoprava?

Cyklistom je v Bratislavskom samosprávnom kraji aktuálne k dispozícii už viac ako 1000 km značených cyklotrás. V uplynulom období bolo dokončených viacero projektov či už priamo v Bratislave alebo v oblasti kraja. Niektoré majú ambíciu významne posunúť cyklodopravu vpred a odľahčiť preťaženú automobilovú dopravu do území s vysokou mierou pracovných príležitostí. Iné menšie projekty zase prispievajú ku skvalitneniu a bezpečnosti cyklotrás v meste. Aké konkrétne novinky pribudli na území Bratislavského samosprávneho

kraja (BSK), či v hlavnom meste? A aké atrakcie priťahujú do letnej sezóny 2021. Čo všetko sa v oblasti cyklodopravy počas pandémie stihlo aj nestihlo zrealizovať či dokončiť sme zisťovali na Bratislavskej župe.

Aké cyklotrasy pribudli v bratislavskom kraji?

V uplynulých mesiacoch bolo v bratislavskom kraji dokončených niekoľko cyklotrás. Prvú cyklotrasu, ktorú si predstavíme, využívajú prevažne miestni obyvatelia na dopravu medzi obcami.

(pokračovanie na str. 8)

Bývalá Magio pláž pustne

Ked' sa v rámci voľného času vyberiete na prechádzku po pravom brehu Dunaja, tak vám môže zostať clivo. Nábrevie je zanedbané, plné vzrastlej buriny, bez života a len občas natrafíte na zničenú lavičku. Pritom do roku 2019 sa tu nachádzala Magio pláž, ktorú Bratislavčania milovali. Dočkáme sa jej adekvátnej náhrady?

K jedným z top lákadiel letnej Bratislavy patrila dlhé roky Magio pláž na pravom brehu Dunaja. Dokazoval to aj prieskum návštevnosti, ktorý si v roku 2017 nechala vypracovať prevádzkujúca spoločnosť. V tom čase len za prvý júlový týždeň pláž navštívilo vyše 34-tisíc návštevníkov, z čoho bolo až 68 % Bratislavčanov. No a najpočetnejšiu cieľovú skupinu tvorili mladí ľudia, vo veku od 26 do 35 rokov. Napriek obrovským úspechom a zjavnému dopytu zo strany Bratislavčanov, ale v roku 2019 ukončila Magio pláž svoju činnosť a miesto jej konania odvtedy iba pustne. Istou náhradou sa síce snaží byť v tesnej blízkosti Starého mosta mestská pláž Tyršák, no popularitu dlhodobého konceptu, ktorý pred dvoma rokmi zanikol, ani zďaleka nedosahuje.

Chýba architektonická štúdia

Ešte začiatkom roka 2020 sme zo strany vedenia mesta počuli informácie o tom, že sa daná lokalita pravého brehu Dunaja plánuje v dohľadnom čase revitalizovať a Bratislavčania sa tak budú môcť čochvíľa tešiť na vynovené nábrevie i nadväzujúci Sad Janka Kráľa.

(pokračovanie na str. 8)

Odborník v oblasti výťahovej techniky: "Nepoznám nehodu, ktorej by sa nedalo predísť dodržaním predpisov."

Pred pár týždňami potriasla Bratislavčanmi tragická udalosť, pri ktorej zahynula mladá mamička s trojtýždňovým bábätkom. Stalo sa tak na Legionárskej ulici v Starom Meste, pričom osudným im bol výťah vyrobený pred desiatkami rokov. Ľudia sa následne začali

báť používať výťahy, obzvlášť historické, ktorých máme v rámci starých budov v meste stovky. A tak sme sa spojili so známym odborníkom v oblasti výťahov, **Ladislavom Zemánkom**, ktorý vysvetlil či sa treba výťahov báť, za akých okolností a aká je životnosť týchto zariadení.

Nedávno sa v hlavnom meste stala tragédia, pri ktorej zomrelo dieťa a mladá mamička. Nešlo pritom v uplynulých rokoch o jediný tragický prípad spôsobený pádom výťahu. A tak sa naskytá otázka - sú

výťahy nebezpečné?

Áno. Je to veľké nešťastie, z ktorého by spoločnosť mala vyvodiť vážne dôsledky. V súčasnosti sú pre mňa informácie nedostupné z dôvodu prebiehajúceho vyšetrovania. Preto môžem dôvod tejto nehody len predpokladať. Je veľmi málo pravdepodobné,

že by výťah padal. Z dostupných informácií sa dá predpokladať, že došlo k pohybu kabíny pri otvorených kabínových dverách. Členitá konštrukcia šachty medzi jednotlivými poschodiami je veľmi nebezpečná z hľadiska zachytenia odevu, alebo časti tela prepravovanej osoby a

následné vtiahnutie medzi kabínu a stenu. V tomto prípade pravdepodobne neboli funkčné bezpečnostné prvky, ktoré majú zabrániť pohybu pri otvorených kabínových dverách, ak je v kabíne osoba.

(pokračovanie na str. 4)

Udialo sa v meste

Bratislavské mestské dni

Posledný júnový víkend (25. - 27. 6.) bude v hlavnom meste patriť Bratislavským mestským dňom. Oblúbené podujatie sa podarí zorganizovať vďaka zlepšujúcej sa pandemickej situácii. V piatok (25. 6.) ich odštartuje korčuľarska akcia Bratislava-inline. Novinkou je aj zapojenie Víkendu otvorených parkov a záhrad do programu mestských dní. Mestská firma Odvoz a likvidácia odpadu bude organizovať letný mestský bazár na Bazovej ulici. Do mestských dní sa svojimi akciami zapoja aj mestské časti Staré Mesto, Záhorská Bystrica, Dúbravka, Vajnory, Rača, Petržalka a Devínska Nová Ves.

Útoky vrán vraj ustúpia

Nalietavanie vrán na ľudí, psov či mačky je prechodný stav, ktorý je možné pozorovať každoročne v období hniezdenia. Vrány takto ukazujú teritoriálne správanie v snahe ochrániť svoje potomstvo. Konštatuje to bratislavská Petržalka na margo viacerých podnetov obyvateľov, ktorí sa v poslednom čase sťažovali na hlučné a agresívne správanie tohto živočícha. Pripomína tiež, že vrana popoláva je zákonom chránená. Samospráva obyvateľom odkazuje, že ak im prekáža takéto správanie vrán, odporúča im obrátiť sa na správcu vášho bytu s požiadavkou na zabezpečenie strechy proti ich nalietavaniu.

Parkovacia politika od októbra

Mesto Bratislava plánuje spustiť parkovaciu politiku v prvých zónach od 1. októbra. Bude to v Petržalke, v Novom Meste v časti Tehelné pole či v Krasňanoch v Rači. Postupne sa budú pridávať ďalšie zóny. Zoznam zón nie je uzavretý, bratislavské mestské časti môžu navrhovať aj ďalšie lokality, s ktorými sa zapoja do celomestskej parkovacej politiky. Spúšťané budú podľa mesta až po dostatočnej príprave. Na júnové rokovanie mestských poslancov zároveň predkladá novelu VZN o dočasnom parkovaní z roku 2019, ktorým mestskí poslanci odsúhlasili zavedenie parkovacej politiky.

Výskyt kliešťov je v norme

Odborníci nevidia v Bratislavskom kraji zvýšený výskyt kliešťov v porovnaní s minulými rokmi. Šíriace sa správy o tom, že kliešťov je v tomto roku viac, sú podľa Ústavu zoológie Slovenskej akadémie vied spôsobené pravdepodobne zvýšenou návštevnosťou lesov a lesoparkov, kde ľudia prichádzajú do styku s kliešťami častejšie. Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) Bratislava od začiatku roka 2021 eviduje dva prípady lyskej boreliózy. V roku 2020 bolo v Bratislavskom kraji nahlásených 100 ochorení, z toho bolo 42 mužov a 58 žien (u detí do 15 rokov bolo nahlásených 28 ochorení).

Nový druh komára nezaznamenali

Mesto Bratislava počas niekoľkoročného monitorovania komárov na svojom území doposiaľ nezachytilo ázijského invázneho komára *Aedes japonicus japonicus*. Biomedicínske centrum Slovenskej akadémie vied (BMC SAV) však Bratislavu označilo za jednu z lokalít, kde tohto komára zaregistrovali. Tento druh môže prenášať u nás zatiaľ nepôvodné vírusy, ako napríklad vírusy japonskej encefalitídy, chikungunya, dengue alebo aj Zika. Pre oblasť Slovenska však tvorí riziko najmä prenosu už cirkulujúcich patogénov na našom území, akým je aj západonílsky vírus, ktorý bol zaznamenaný hlavne na juhu Slovenska.

Obnovia Twin City liner

Vedenie Bratislava Tourist Board (BTB) chce využiť aktualizáciu cestovateľského semafora a uvoľnenie opatrení na to, aby sa pokúsilo vyrokovať skoršie sprevádzkovanie lodnej linky medzi Bratislavou a Viedňou Twin City liner (TCL). Avizuje to predseda predstavenstva BTB Vladimír Grežo. Budúci týždeň chce na stretnutí prevádzkovateľa presvedčiť, že po uvoľnení opatrení a možnosti pre zahraničných návštevníkov Bratislavy preukázať sa aj negatívnym Ag testom, vykonaným na území susedného štátu, by mohlo prísť k obnoveniu linky aj skôr ako je plánovaný 1. august.

Páchatel' okradol seniorku o 9500 eur

Neznámy páchatel' pripravil seniorku o 9500 eur. V utorok (8. 6.) krátko po 18.00 h ju telefonicky kontaktoval, predstavil sa jej ako synovec, ktorý si potrebuje "požičať" peniaze na kúpu motorového vozidla. Seniorka následne previedla finančné prostriedky na účet páchatela. Až keď následne telefonicky kontaktovala skutočného synovca, zistila, že išlo o podvod. Páchatel' 77-ročnej žene zatelefonoval na pevnú linku. V prípade preukázania viny hrozí páchatelovi trest odňatia slobody na jeden až päť rokov. Polícia v tejto súvislosti vyzýva seniorov na opatrnosť.

V Petržalke areál športu a zdravia

Vbratislavskej Petržalke by mohol v budúcnosti vzniknúť nový športový areál na základe princípov konceptu SMART školy. Vzniknúť má multifunkčná, hokejová a plavecká hala, atletický štadión, workoutové a detské ihriská, ale tiež zázemie pre in-line korčuľovanie či plážový volejbal. Zámer na vybudovanie „kampusu“ športu a zdravia odobrili v piatok krajskí poslanci. Projekt by mal vzniknúť na základe spolupráce BSK so Slovenským zväzom ľadového hokeja (SZLH), Spojenou školou na Ostredkovej ulici v Bratislave a Volejbalovým klubom polície Bratislava.

Otvorili Delfín aj Rosničku

VBratislave povolil regionálny hygienik prevádzku dvoch letných kúpalísk – Delfín a Rosnička. Priaznivci prírodných kúpalísk sa podľa Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (RÚVZ) Bratislava môžu už okúpať aj na Vajnorských jazerách či na jazerách v Rusovciach, Čunove, Ivanke pri Dunaji, na Veľkom Draždiaku v Petržalke, na Kuchajde v Novom Meste či na Hlbokom jazere v Senci. Prevádzkovanie prírodných kúpalísk Slnčné jazerá, Zlaté Piesky a letných kúpalísk Tehelné pole, Modra, Lamač, Matador Bratislava sú podľa hovorkyne v riešení na základe podaných žiadostí aktuálnej situácie.

Parkovanie v Novom Meste sa rozšíri

Režidentské parkovanie v bratislavskom Novom Meste, ktoré v súčasnosti funguje v rámci pilotného projektu v zóne Tehelného pola, sa rozšíri o ďalšie dve lokality. Spustené by mali byť postupne po zavedení celomestskej parkovacej politiky. Ide o lokalitu Ľudová štvrť, Hostinského sídlisko a Zatišie, ktorá susedí s pilotnou zónou Tehelné pole. Druhou lokalitou sú Kramáre, ktorú zaťažuje najmä problém s denným parkovaním, napríklad návštevníci nemocnice či úradov. Pilotný projekt režidentského parkovania spustila mestská časť vlni v decembri.

Štart predĺženia je otázný

Výstavba predĺženia električkovej trate v bratislavskej Petržalke v úseku od Bosákovej po Janíkov dvor sa začne v lepšom prípade na jeseň tohto roka, v horšom prípade v januári či vo februári 2022. Vyhlásil to primátor Bratislavy Matúš Vallo v rámci online diskusie o projekte Nové Domino. Kompletná stavba predĺženia električkovej trate by podľa doterajších vyjadrení magistrátu mala byť ukončená do konca roka 2023. Predpokladaná hodnota zákazky je 90.567.150 eur bez DPH, pričom väčšina finančných prostriedkov na jej realizáciu bude hlavnému mestu poskytnutá z fondov Európskej únie.

Petržalka spustila adopciu zelene

B Bratislavská Petržalka spustila program adopcie zelene. Obyvateľom pomôže participovať na skrášľovaní svojho okolia. Program tiež prináša jasnejšie pravidlá pri výsadbe zelene. Predísť by sa malo napríklad problémom samovolnej výsadby v blízkosti inžinierskych sietí, ale aj drevín, ktoré nie sú vhodné pre každú lokalitu, vrátane alergénnych či inváznych druhov. Žiadosť o adopciu zelene môžu podávať fyzické i právnické osoby, občianske iniciatívy či miestne organizácie, neziskové organizácie, občianske združenia alebo vzdelávacie inštitúcie.

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník Bratislavský kuriér vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09, ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislavy - 74 lokalít. Vychádza v náklade 30 000 kusov. Najbližšie číslo vychádza 14. 7. 2021

Starosta MČ Bratislava-Vrakuňa, JUDr. Martin Kuruc:

"Vrakuňa nemôže sanovať problémy mestských častí, ktoré neriešia bezdomovectvo."

V uplynulých týždňoch najmä medzi obyvateľmi Vrakuňa rezonovala téma, s ktorou sa nedokázali stotožniť. Na sídlisku mala vzniknúť ubytovňa pre ľudí bez domova, ktorou chcel magistrát vyriešiť problém s takzvaným "Pentagonom". Po nesúhlase miestneho zastupiteľstva a opakovaných diskusiách na úrovni vedenia MČ a mesta, napokon došlo k inému riešeniu projektu na Čilízskej ulici. A tento konsenzus oceňuje tak primátor, ako aj obyvatelia Vrakuňa.

Ktorým najväčším projektom ste sa v aktuálnom volebnom období venovali a možno sa vám ich aj podarilo uzavrieť?

Za ostatné roky sme si potrebovali hlavne konsolidovať naše budovy, ktoré vlastné. Najmä základné a materské školy, ktoré boli po niekoľkých desiatkach rokov užívania v dezolátnom stave. Podarilo sa nám zrekonštruovať fasády na všetkých našich základných školách, ktoré sú tri. Podarilo sa nám zrekonštruovať všetky fasády a strechy na materských škôlkach, ktorých máme päť. Máme teda zrekonštruované materské škôlky a aj ich sociálne zariadenia. Tam ešte budeme pokračovať budúci rok. Máme zrekonštruované zdravotné stredisko a knižnicu a zrekonštruovali sme si aj náš miestny úrad, ktorý už bol v dezolátnom stave. Takže budovy už máme v poriadku a tým pádom budeme do budúcnosti už snáď konečne aj šetriť na kúrení, lebo na tých budovách boli hnilé okná, zatekajúce strechy, prepúšťajúce fasády, atď.

Väčšina mestských častí sa sústreďuje aj na obnovu a dopĺňanie zelene. To nie je váš prípad?

Samozrejme, popri tom nezabúdame ani na zeleň. To je každý rok moja priorita. Potrebujeme riešiť staré stromy, ktoré sú v havarijnom stave, aby neprišlo k nejakému nešťastiu na zdraví občanov. Tie dávame preč a nahrádzame ich novými. Minimálne za jeden vyrúbaný strom dávame dva nové. Tento rok

sme na jar vysadili 150 stromov

a na jeseň chceme ďalších 150 stromov. A v neposlednom rade opravujeme chodníky a cesty, ale tu platí, že sa môžeme prikrývať len takou perinou, na akú máme.

Čo je pre vás osobne najväčšou srdcovkou?

Moja srdcovka je doprava. Preto sa snažím do Vrakuňa a Podunajských Biskupíc dostať električku. Ale to nie je iba v našich rukách. Dôležitú úlohu zohráva aj ministerstvo dopravy, magistrát. Okrem toho tu máme aj ekologickú záťaž, bývalé Chemické závody Juraja Dimitrova so skládkou a aj o tú bojujeme, čo je tiež moja srdcovka. O tomto zas rozhoduje ministerstvo životného prostredia, takže my môžeme len búchať, prosiť a pýtať sa. Nevieime to nijako inak ovplyvniť. No a samozrejme, máme tu aj náš nešťastný „Pentagon“, kde je takisto drogová trestná činnosť plne v kompetencii Polície Slovenskej republiky. Takže tu opäť len prosíme, pýtame sa, žiadame. My vieme vo veci ovplyvniť akurát tak to, aby bola v okolí bytovky pokosená

tráva, aby tam bola čistota a poriadok

dok, ale nevieme ovplyvniť predaj drog a narkomanov.

Začnem teda témou električka. Do akej miery je tento projekt reálny?

Reálne to je, no časový horizont je dosť ťažko predpovedať. Všetko závisí od toho, ako dôjde k dohode medzi magistrátom a ministerstvom kultúry ohľadom električky, a teda či bude pred Slovenským národným divadlom alebo za divadlom. Ak to poviem tvrdo, tak nám Vrakuňčanom je to jedno, pretože do Vrakuňa musí prísť električka vždy po tej istej ceste. Kvôli tomu to stojí.

Spomenuli ste takzvaný „Pentagon“, ktorý je trňom v oku v rámci celej Bratislavy. A naň sa nepriamo viaže aj nasledujúca téma – sporný projekt Čilízska ulica. Je pravdou, že Vrakuňa má evidovaných 400 ľudí bez domova?

Ono je to taký skreslený údaj, pretože keď na štatistický úrad vykazujeme počet ľudí bez domova, tak ten počet zahŕňa aj ľudí

nahlásených na miestnom úrade. To sú pritom ľudia, ktorí z rôznych iných dôvodov nemajú trvalý pobyt v bytoch, kde žijú, pretože bývajú v záhradkárskej oblasti v záhradnom domčeku, alebo sú v podnájme, prípadne si nechceli preniesť pobyt do Bratislavy, pretože sú z inej časti Slovenska. Takže takýmto spôsobom evidujeme spolu 400 ľudí bez domova, ale niektoré mestské časti v Bratislave ich majú aj cez dvetisíc. Tohto čísla by som sa preto úplne nedržal. Podľa mojich odhadov je skutočných ľudí bez domova na úrovni Vrakuňa asi do sto.

A títo ľudia bez strechy nad hlavou sú jedinci, ktorých treba spájať s „Pentagonom“?

Pred „Pentagonom“ prebýva vonku okolo sedemdesiat ľudí. Viac ich asi nie je, ale nie sú tam naraz. Niekedy je ich tam dvadsať, iný deň tridsať. Záleží aj od počasia a okolností. Ale aj tu rozlišujeme. Nie všetci títo ľudia sú bez domova. Niektorí sú drogoví závislí, čiže sú to ľudia rôznych spoločenských pomerov. Niektorí tam prespávajú preto, lebo nemá kde spať a iný tam prespáva preto, lebo si pichne drogu a prespáva tam, lebo je v nejakom delíriu. Ale na druhý deň ide ku sebe domov, kde naozaj býva.

O tomto probléme sa polemizuje desiatky rokov. Aké reálne riešenie problému vidíte vy osobne?

Tu môže pomôcť naozaj len štátna moc. Lebo mestská časť nemá kompetenciu zadržať a zatknúť dileru drog. Čiže ak tam nebude diler, tak sa tam neobjaví ani narkoman. Lebo ten chodí za dílerom. A ono tých stretnutí na úrovni polície či kompetentných orgánov bolo veľa, no častokrát má aj polícia zviazané ruky, lebo zákonné možnosti nie sú úplne ideálne. Ak policajt neprichytí dileru priamo pri čine, ale príde tam päť minút po, tak už nemá žiadnu dôkazovú možnosť niekoho zadržať. Takže zrejme by bola potrebná aj zmena zákonov, aby sa polícii rozviazali ruky a mohla efektívnejšie konať.

Projekt Čilízska, kde malo byť vybudované akési centrum pre ľudí bez domova, si magistrát vybral v súvislosti s Pentagonom – aby títo ľudia mali kde prebývať?

Áno. Z toho dôvodu prišiel magistrát s myšlienkou komplexného riešenia bezpečnosti vo Vrakuňi. Malo to viacero bodov, pričom jedným z bodov bolo vybudovanie ubytovne pre ľudí bez domova. Miesta, kde by títo ľudia mohli prespávať. My sme argumentovali tým, že ľudia bez domova, ktorí nie sú drogoví závislí, veľa nemáme a tí závislí z „Pentagonu“ by tam aj tak spávať nechodili. Pretože sociálne zariadenia majú svoje kritériá a tam človek nemôže prísť v podnapitom či drogami omámenom stave, musí pracovať a podobne. To znamená, že problematickí ľudia by tam nechodili, takže by sme nič nevyriešili. Akurát by nám sem chodili prespávať ľudia bez domova z celej Bratislavy. A ja nevidím dôvod, prečo by mala byť takáto ubytovňa vo Vrakuňi a hlavne na sídlisku. My už vo Vrakuňi tri takéto ubytovacie zariadenia pre ľudí bez domova máme. Je tam spolu ubytovaných približne dvesto ľudí. Takže Vrakuňa pre svojich ľudí bez domova má ubytovacie kapacity vybudované. No a nemôžeme predsa sanovať problémy iných mestských častí, ktoré ich nemajú.

Napokon boli vaše argumenty vypočítané a s pánom primátorom ste najnovšie dospeli k dohode a inému riešeniu...

Som rád, že pán primátor nás vypočul, a teda nie iba moje argumenty, ale aj argumenty našich obyvateľov. Napokon sme dospeli k inému riešeniu, ktoré považujem za prínosné tak pre Vrakuňa, ako aj pre magistrát. Dohodli sme sa na tom, že celú budovu na Čilízskej ulici odkúpi naša mestská časť. Pôvodne bol návrh taký, že časť odkúpi magistrát a druhú Vrakuňa. Po dohode v budove magistrát zriadi stanicu mestskej polície, ktorá vo Vrakuňi chýba tridsať rokov. Zároveň si uvedomujeme, že stanica MP

nám nebude k ničomu, ak v nej nebude mať kto pracovať. Je totiž veľký problém nájsť zamestnancov na tieto pozície, pretože aj keď v minulosti niekto chcel pracovať v mestskej polícii, tak často išlo o človeka mimo Bratislavu, ktorý v hlavnom meste nemal zabezpečené ubytovanie. Preto sme sa s pánom primátorom dohodli na tom, že v budove na Čilízskej vybudujeme ubytovacie zariadenie pre mestských policajtov. Takýmto spôsobom by sme vedeli prilákať záujemcov o prácu v mestskej polícii pre Vrakuňa a Podunajské Biskupice. No a na druhej strane evidujeme aj iný problém, a teda, že máme málo obsadených miest v rámci školstva. Mladí učitelia z rôznych kútov Slovenska majú obdobný problém. Aj by prišli učiť do Bratislavy, ale nemajú kde bývať. A tak by sme druhú polovicu tejto budovy poskytli na byty pre učiteľov.

Nebude toto ubytovanie pre potenciálnych záujemcov príliš drahé?

Od zverejnenia tohto oznamu, čo bolo asi pred týždňom, mám na stole 22 žiadostí od učiteľov na pridelenie služobného bytu. Samozrejme, výšku nájomného nastavíme tak, aby to bolo pre zamestnancov prijateľné. A na druhej strane, aby sme z výšky nájomného vedeli splácať úver, ktorý si na budovu zoberieme.

Kedy vidíte reálne prvých takto ubytovaných pedagógov či policajtov?

Ak by všetko dobre dopadlo, tak je reálne, aby bývali v novom školskom roku. To znamená, že do konca augusta by sme mali radi budovu na liste vlastníctva a následne začneme s rekonštrukčnými prácami na budove. Ešte nevieme, v akom budú rozsahu, ale projekt by mohol byť do konca tohto kalendárneho roka hotový. Učiteľom vieme garantovať, že ak ku nám pôjdu učiť, tak do štyroch mesiacov sa budú môcť nasťahovať do služobných bytov.

Veronika Trojanová
(foto MČ Vrakuňa)

Odborník v oblasti výťahovej techniky: "Nepoznám nehodu, ktorej by sa nedalo predísť dodržaním predpisov."

(Dokončenie zo str. 1)

zriedkavé.

Menej pravdepodobné, ale možné, je aj zlyhanie bezpečnostných prvkov šachtových dverí a následné zovretie osoby medzi kabínu a prah šachtových dverí, alebo kabínu a nadpražie. Prečo bezpečnostné prvky nereagovali a ako k úrazu došlo, určite zistia kriminalisti.

Za akých okolností môžu byť výťahy nebezpečné?

Všetky výťahy, ktoré môžu byť uvedené do pohybu bez zavretých kabínových dverí, sú vysoko nebezpečné. To platí aj pre jazdu prázdnej kabíny. Ani pohyblivá podlaha kabíny, ktorá reaguje na váhu osoby a aktivuje bezpečnostné spínače

Kedy by výťah nemal byť vôbec v prevádzke?

Keď nie sú dodržané všetky predpisy na jeho postavenie a prevádzkovanie. Toto však bežný užívateľ nedokáže sám posúdiť.

V súvislosti so spomínaným nešťastím sa otvára téma starých výťahov. A teda, či aj tie, ktoré boli vyrobené pred desiatkami rokov, majú ďalej slúžiť alebo je bezpečnejšia ich výmena?

Bezpečnosť výťahu posudzujeme z hľadiska užívateľa, servisných pracovníkov, kontrolných technikov, rizika požiaru, vplyvu na životné prostredie a mno-

teľ dokáže laicky posúdiť len existenciu automatických kabínových dverí. Ak chce mať prevádzkovateľ istotu a je ochotný investovať, dá si kompletne výťah vymeniť za nový, ktorý spĺňa všetky súčasné požiadavky na bezpečnosť. Chcem tým povedať, že výťah, ktorý má na výrobnom štítku rok 1967 a má domontované automatické kabínové dvere, môže byť bezpečnejší, než výťah postavený v roku 1993. To znamená, že rok výroby na výrobnom štítku nie je mierkou bezpečnosti. Nemusíme ísť ďaleko. Vo Viedni je množstvo veľmi starých, až historických výťahov dovybavovaných modernými technológiami, čím sa úroveň bezpečnosti užívateľa zvýšila na takmer súčasné požiadavky.

Dá sa teda pri výťahoch hovoriť o dĺžke ich životnosti?

Životnosť výťahu neurčuje zákon, ani žiadny predpis. Odporúča ju výrobca. Pre tento účel poslúži najlepšie príklad. Výťah postavený v roku 1967. V roku 1984 bola vykonaná generálna oprava zahŕňajúca výmenu elektrickej časti, generálku stroja a výmenu bezpečnostných zámkov dverí. V roku 1996 servisujúca firma vymenila riadiaci rozvádzač za elektronický. V roku 2008 iná servisná firma vymenila kabínu. Životnosť takéhoto výťahu sa nedá posúdiť, aj keď je na výrobnom štítku rok 1967.

Ako laik zistí, či je jeho starý výťah z bezpečnostného hľadiska v poriadku?

Pre overenie životnosti jednotlivých častí je možné osloviť nezávislého konzultanta, ktorý odhadne predpokladané opotrebenie jednotlivých častí a odporučí ďalší postup v nasledujúcich rokoch, s prihliadnutím na predstavy vlastníka a jeho ekonomickú situáciu. Pre overenie bezpečnostného stavu z pohľadu aktuálnych noriem je možné objednať u Technickej inšpekcie, u TÜV SÜD Slovakia, alebo v dôveryhodnej servisnej firme analýzu rizík. V tomto dokumente budú zrozumiteľne uvedené rizikové časti výťahu. Výhodné je objednať túto analýzu spolu s výkonom opakova-

nej úradnej skúšky, ktorá je povinná každých šesť rokov.

Aký máte vy osobne názor na nešťastia súvisiace s výťahmi - ide iba o zlyhávajúcu techniku alebo zohráva úlohu aj ľudský faktor?

Osobne nepoznám za celý svoj život nehodu, ktorej by sa nedalo predísť dodržaním predpisov. Myslím, že zákony a normy sú dostatočné. Problém je s ich dodržiavaním. Ak však v krajine nie je kontrolované ich dodržiavanie mnoho rokov, logicky vzniká situácia, pri ktorej tí, ktorí predpisy dodržiujú, prestanú byť konkurencie schopní a zmiznú z trhu. Súčasný stav dodržiavania predpisov je výsledkom mnohých rokov a vlád. Dodržiavanie predpisov by jednoznačne eliminovalo zlyhávajúcu techniku. Podľa mňa je na Slovensku nedostatočná stratégia udržateľnosti úrovne odbornosti a bezpečnosti. Pri výťahoch by sme nemali reagovať až pri zlých číslach v štatistike nehodovosti.

Máte informácie o tom, čo sú najčastejšie príčiny, na ktoré sa príde šetrením po nejakom nešťastí alebo zlyhaní výťahu?

Neviem, či existujú hodnoverné štatistiky. Z mojej praxe osobne považujem za najčastejšie príčiny vandalizmus, nevedomé poškodenia tínedžermi, nedodržiavanie pravidelných kontrol a nechotu vlastní-

kov investovať do obnovy výťahu.

Existujú varovné signály, že sa s výťahom niečo deje a bolo by potrebné zavolať technika pred tým, ako hrozí jeho zlyhanie či nebezpečný zvrútenie?

Výťah má toľko bezpečnostných systémov, že aj pri akejkoľvek technickej poruche aspoň jeden systém zareaguje. Aj keby došlo k roztrhnutiu lán alebo k devastácii stroja, kabína

Báť sa nemusia, ak zabezpečia nasledovné predpísané kontroly: raz za tri mesiace odbornú prehliadku (Vykonáva servisná firma. Je to komplexná mechanická kontrola momentálnej funkčnosti všetkých bezpečnostných prvkov.). Raz za tri roky odbornú skúšku (Vykonáva obvykle servisná firma.) Je to kontrola v rozsahu odbornej prehliadky rozšírená o záťažové skúšky a merania elektrických obvodov. Raz za šesť rokov opakovanú úradnú skúšku (Vykonáva servisná firma. Skúšku riadi a vyhodnocuje pracovník oprávnej organizácie.) Obvykle TI alebo TUV. Pracovníci z TI a TUV sú podľa mňa najkompetentnejší odborníci na posúdenie rizikovosti výťahu. Majú najkomplexnejšie informácie o všetkých technických novinkách a vzniknutých problémoch.

Ďalej, minimálne raz za šesť rokov s opakovanou úradnou skúškou si dať vytvoriť analýzu rizík výťahu. U výťahov postavených ešte podľa ČSN zabezpečiť písomne osobu do funkcie výťahového technika, ktorý raz za tri mesiace vykoná kontrolu dodržiavania predpisov. U výťahov postavených ešte podľa ČSN

Ladislav Zemánek vizitka:

V oblasti výťahov pracuje od roku 1982, takže 38 rokov. Z toho 21 rokov vo funkcii predsedu Bratislavského cechu výťahárov, šesť rokov pôsobnosti v Technicko-normalizačnej komisii zriadenej pod Slovenským ústavom technickej normalizácie (SUTN). V 90-tych rokoch bol zakladateľ niekoľkých dnes významných výťahových firiem. Najúspešnejšia je Výťahy ZEVA s.r.o., ktorá sa ako jediná na Slovensku zaoberá aj vývojom a výrobou riadiacich systémov výťahov pre domáce aj zahraničné firmy. V súčasnosti už štyri roky pôsobí ako konzultant a certifikovaný technický dozor investora pri stavbách, modernizáciách a opravách výťahov.

kabínových dverí, nie je dostatočnou zárukou bezpečnosti. Okraje podláh sú často zanesené a podlaha znefunkčnená. Výťahy bez kabínových dverí ani nie je treba komentovať.

Priestor pri kabínových dverách, kde môže dôjsť ku styku cestujúceho so stenou, je najčastejším zdrojom úrazov. Tieto sú síce devastčné, ale obvykle nie smrteľné. Ku smrteľným úrazom najčastejšie dochádza pri pádoch do šachty, v prípade zlyhania šachtových dverí. Je to neuveriteľné, ale zamyslená osoba vstúpi do šachty, aj keď tam kabína nie je. Rizikové na pád do šachty je aj vyliezanie zo zaseknutej kabíny bez odbornej pomoci. Odtrhnutie kabíny a jej následný pád sú veľmi

hých ďalších ukazovateľov. Požadovanú bezpečnosť užívateľa je možné dosiahnuť aj u starých výťahov. Do konca 80-tych rokov boli na výťahoch pravidelne vykonávané generálne opravy, pri ktorých sa na starý výťah aplikovali nové bezpečnostné prvky. Takže ak má niekto v dome výťah postavený v 60-tych rokoch, je veľký predpoklad, že bezpečnostné prvky sú už vymenené minimálne na úrovni požiadaviek 80-tych rokov. Počas života výťahu sú vymieňané stroje, riadiace systémy, šachtové dvere, kabíny a všetky ostatné časti výťahu. To znamená, že výťah ktorý vyzerá kabínou starý, môže byť pritom modernizáciou upravený do prijateľnej miery bezpečnosti. Užíva-

by mala zostať zaseknutá vo vodidlách. Samozrejme za predpokladu, že sú pravidelne vykonávané predpísané kontroly. Reakciou na podozrivé zvuky, alebo pohyby v podstate môžeme hlavne predísť ekonomickým škodám a nechcenému uviaznutiu v kabíne. Každý kovový škrípavý zvuk, tvrdé nárazy a všetko neobvyklé, sú vážnym dôvodom urýchlene zavolať servisnú službu.

Je na mieste, ak sa teraz ľudia boja jazdiť výťahmi?

zabezpečiť jedenkrát týždenne dozorcovskú prehliadku zaškoleným dozorcami. No a v neposlednom rade zabezpečiť odstraňovanie závad zistených pri uvedených prehliadkach a v rámci možnosti odstrániť najväčšie riziká vyplývajúce z analýzy rizík.

Veronika Trojanová
(ilustračné foto TASR, vyťahy.com)

Nevyhadzujte knihy - darujte ich nám
kontakt 0907 701 786

Bratislava si v lete od pandémie oddýchne, je to odmena za zodpovednosť

(Dokončenie zo str. 1)

Som vyštudovaný programátor a celý život sa venujem práci s dátami, s číslami, v posledných desaťročiach ako finančný manažér nadnárodných korporácií, ale aj verejných inštitúcií. Žijem v číslach, viem ich čítať, snažím sa porozumieť zákonitostiam ich vývoja, trendom a súvislostiam, pripravujem predikcie a predpovede. Práca s dátami je exaktná veda, ktorá s vysokou pravdepodobnosťou vylučuje náhody.

Pre toho, kto dátam v určitej oblasti porozumie, je zaujímavé tvoriť predpovede a scenáre vývoja. No a kto tomu nerozumie, ten má dve možnosti, buď sa poradiť s niekým, kto tomu rozumie alebo bude triať, tápať a neskôr hasiť dôsledky intuitívnych rozhodnutí.

A tu sa dostávame k prapodstate vzniku našej platformy. Bol september 2020 a zúfalstvo, s akým vláda manažovala vývoj pandémie, naberalo každým dňom na intenzite. Nedalo mi to, oslovil som pár známych a za pár dní sme naštartovali "opozíciu" voči vládnemu informa-

Nazvali ste to opozíciou, ale zámer bol skôr pomôcť ako ísť do konfliktu.

Samozrejme. To je presne ako s malým dieťaťom. Viete, že na ten múrik vylezte, iba ak si najprv vyloží jednu nohu a až potom druhú. Tak sa mu snažíte pomôcť, poradiť. Naším cieľom od prvého dňa bolo a je pomôcť zorientovať sa v ťažkej situácii, aby straty na životoch, či ekonomike boli čo najnižšie. Prvé mesiace sme sa naozaj cítili ako opozícia, čo chce za každú cenu našťavať koalíciu. Naše výpočty, predpovede a vysvetlenia narážali zo začiatku do-

tzv. opozície sa nám kvalitnou a zrozumiteľnou prácou a úsilím podarilo prepracovať aspoň do pozície "nemo" akceptovaných partnerov. Totižto, nikto z vlády sa oficiálne neopiera o naše dáta, ale vieme, že každý s nimi pracuje. Aj to je úspech, čo nás teší.

Prečo je tomu tak? Nebolo by rozumnejšie prizvať Vás priamo ako poradný orgán k rozhodovaciemu procesu ako zvládať pandémiu?

To je otázka typu, "nebolo by rozumnejšie natankovať si plnú nádrž pred dlhou cestou autom?". Určite áno, ale... Uvedomme si, že žijeme na Slovensku. Nechcem, aby to znelo príliš skepticky, ale prežil som časť života mimo republiky, deti mi študujú v zahraničí, môžem a viem porovnávať. Na Slovensku musíme prejsť ešte kus cesty, aby otvorená a nezištná myseľ bola základným stavebným kameňom pri správe vecí verejných, pri riadení chodu krajiny a súčasťou našej politickej kultúry. Dlhodobu sme svedkami toho, že sa točíme v spleti záhadných vzťahov, prepojení, konšpirácií a to celé okorenené abnormálnym egocentrizmom, ješitnosťou, podozrievavosťou a zlobou. Viete si predstaviť, že by sa rozhodnutie premiéra opieralo o čisté dáta od súkromnej nezávislej platformy?

Po prvé, je dôvodné sa obávať, že na rozhodnutia vlády majú v oveľa väčšej miere vplyv iné a väčšine neznáme faktory, ako

transparentná rovnica o vývoji počtu nakazených, hospitalizovaných a úmrtí.

No a po druhé, ak by nás oficiálne uznali za partnerov, nepriamo by priznali, že štátny aparát je vedomostne, kvalitatívne a manažérsky poddimenzovaný, prípadne nekompetentný.

Vráťme sa ešte krátko k najbližšiemu vývoju situácie. Aké leto čaká Bratislavu z pohľadu vývoja pandémie?

Naším problémom nie je, že Slovensko má 35 % zaočkovaných obyvateľov a Európska únia „až“ 44 %. Naším reálnym problémom je, že BRATISLAVA je zaočkovaná už dnes na viac ako 50 %, ale 10 okresov Slovenska je na menej ako polovicke, tesne nad úrovňou 20 %. Bratislava má dnes vyše 30 % druhých dávok, ale Čadca 21 % prvých dávok. Toto je skutočný problém. COVID bol vždy a aj zostane regionálnym problémom, rozdiely sa budú zväčšovať a sme si istý, že to bude vytvárať animozity medzi mestami a vidiekom a v rámci Slovenska. Nebude to veselé obdobie, rýchlo sa blíži a neskôr to nebude mať rýchle riešenia.

Vedenie boja s pandemiou by nemalo v žiadnom prípade pozerať na priemerné čísla celého Slovenska. Tú chybu robil "MarekToDal" s tímom v II. vlne, stále sa pozeral na celoslovenské dáta a krivky, tešil sa z poklesu priemeru, klesania kriviek a zatiaľ mu nestíhali

sanitky, potom nemocnice a neskôr pohrebníctva na Orave, na Považí, neskôr v Nitre, v Trnave, v Žiline.

Za 5 mesiacov očkovania sme sa dostali na Kysuciach na 21 %. Pred jeseňou máme 3 mesiace k dobru. Ale na Kysuciach, v Kežmarku a v Poltári potrebujú byť na 60 % s dvoma dávkami. Inak si zopakujú „Čadca horí“ z októbra 2020. Podobných „bielych“ miest na mape je veľa. Dobré sú na tom aglomerácie = krajské mestá, vidiek zaostáva, sever a východ Slovenska má už dnes reálny problém.

Stále uznávame slobodu v rozhodnutiach jednotlivcov, nejdeme im do rozhodovania vstupovať. Ale ak bude niekto zatvárať v októbri v „zelenej“ Bratislave školy, gastro a divadlá, lebo bude Slovensko priemerne červené a v 2. stupni varovania, tak bude čas sa spýtať, prečo „nehodíme sieť“ na konkrétne oblasti

z pohľadu dodržiavania preventívnych opatrení a početného testovania, aj na vlastné náklady.

Testovanie detí v denných táboroch je nezmysel

Nerozumieme, prečo by v Bratislavskom kraji mali deti do denných táborov v júli potrebovať PCR/LAMP test, keď pri 55 % zaočkovanosti a jednotkách pozitívnych denne v celom kraji, dvoch-troch hospitalizovaných o korone nikto nič nebude počuť. A nech sa testuje a obmedzuje tam, kde sú hospitalizovaní, lebo sú tam infikovaní, lebo sú tam nechránení občania. Dobrovoľne a v ohniskách.

V USA sa hrá play-off NHL a na štadióne je 18-tisíc divákov, 3 tretiny a 2 predĺženia. Bez rúšok a bez testov. To takisto nie je „pokús“, ale zdravý rozum v praxi. Rovnako je v Británii na štadióne na fut-

Kto je Ivan Bošňák?

Ivan Bošňák sa narodil v roku 1968 v Bratislave, študoval na gymnáziu v Žiline a na Elektrotechnickej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Neskôr si doplnil vzdelanie absolvovaním britského štúdia finančného manažmentu ACCA. Dnes býva v Záhorskej Bystrici. Po profesionálnej kariére v PwC, Citibank, T-Mobile pracoval ako finančný riaditeľ vo verejnej správe – na Bratislavskej župe a v Dopravnom podniku Bratislava. Je aktívny aj vo verejnom živote, 11 rokov pracuje ako poslanec a kandidoval ako nezávislý na starostu Záhorskej Bystrice. Projekt Dáta bez páťosu založil s priateľmi počas druhej vlny pandémie Covidu-19 ako dobrovoľnícky portál s cieľom poskytnúť verejnosti, ale aj vedeniu pandémie zrozumiteľnú interpretáciu a prezentáciu faktov, čo je mimoriadne potrebné. Projekt získal nedávno cenu poroty v súťaži SOWA - Social Awards.

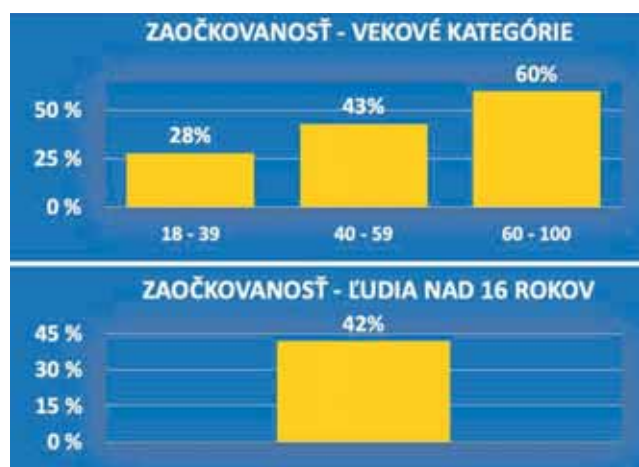
a nepostavíme im zátarasu na ceste. Lebo pandémie je síce „celosvetový“ problém, ale na Slovensku máme obrovské rozdiely v postihnutí kovidom a problém, ktorý sa veľakrát neriešil tam, kde bolo treba. Ako keby sme pacientov celých dávali do sadry, aj keď jeden má zlomenú ruku, druhý sánku, tretí nohu a štvrtý stavec. Dáta, dáta, dáta. A tie vrajvia, že Bratislava si počas leta od pandémie naozaj oddýchne. Je to najmä vďaka zodpovednosti, jednak z pohľadu ochoty dať sa zaočkovať, ale taktiež

bale tridsaťtisíc fanúšikov, v Dánsku zrušili nosenie rúšok a v Nemecku o tom uvažujú. A to je jún.

Predstavme si, že pandémie pominie. Čomu sa budete venovať ďalej? Rozumiete financiám, máte povest' nulovej tolerancii ku korupcii ...

(Pokračovanie prinesieme v niektorom z ďalších čísel.)

(bak, foto zdroj TA3)

nému chaosu. Dnes nás denne sledujú desiatky tisíc ľudí a vo svojom voľnom čase odpovedáme na stovky súkromných podnetov, ale aj otázky starostov, primátorov. Rozrástlo sa to do obrovských rozmerov, čo nás na jednej strane teší, na druhej strane to odrzkadľuje manažérske, odborné a komunikačné rezervy našich politikov a správcov krajiny, nakoniec aj vedenia boja s pandemiou.

slova na odpor, ignoráciu a miestami aj osočovanie zo strany zodpovedných za riadenie pandémie, včítane pána bývalého premiéra krajiny.

Bohužiaľ alebo našťastie, matematika a štatistika je krásna veda. Môžete si akokoľvek zatvárať oči pred pravdou, 2+2 budú vždy 4, či je pri moci niekto s koncovkou IČ, NI alebo CO. Dnes, po vyše roku som úprimne rád, že z tej

Pritiahne zážitková gastronómia aj domácich návštevníkov?

Typický zákazník lokálnych cukrární, kaviarní či reštaurácii bude aj v tomto roku ten slovenský, ktorý uprednostnil pred zahraničím spoznávanie domácich pozoruhodností. Do "hry" sa môžu vrátiť už aj starí rodičia, ktorí svoje vnúčatá vezmú spoznávať históriu hlavného mesta - napríklad aj cez zážitkovú gastronómiu, kde k dobrému zákusku či zmrzline dostanú aj niečo naviac.

Čo takémuto scenáru praje je aj fakt, že historické centrum mesta nebude plné hlučných turistov a tak domáci návštevník si po rokoch bude môcť vychutnať jeho skvosty a atmosféru v oveľa pokojnejšom režime.

Zahranických turistov bude aj v tomto roku pomenej

Pozrime sa na situáciu v tomto segmente cez príbeh jednej unikátnej historickej cukrárne v Starom Meste.

Silvia spolu s manželom sa pred pár rokmi rozhodli, že celú svoju energiu vložia do unikátneho gastro projektu v Starom Meste. Otvárali v roku 2016 a všetko šlo podľa predstáv. Po krátkom čase sa svojou jedinečnosťou dostali na mapu tour operátorov a najmä zahraničná klientela si zvykla ich cukráreň na **Sedlárskej ulici** navštíviť. Dnes je pre pandémie zahraničných turistov v centre mesta ako šafránu a aj toto leto budú musieť zaujať domácu klientelu. Aký je v tom rozdiel a ako prežili posledný rok, sme sa porozprávali so **Silviou Kormúth**, spoluvlastiteľkou historickej cukrárne **Konditorei Kormuth**.

Ako vidíte situáciu na prahu leta, dokáže domáca klientela nahradiť výpadok zahraničných turistov?

Je pravdou, že tento rok v Bratislave zatiaľ nepristála ani jedna výletná loď, čo jasne ukazuje, akým smerom sa bude tohtoročná letná sezóna uberať. S príchodom teplejšieho letného počasia, ale badať zvýšený pohyb návštevníkov Starého Mesta.

V čom sa dá povedať, že sú rozdielni domáci

Silvia Kormúth

a zahraniční hostia?

Tak napríklad Japonci, resp. návštevníci z Ázie

lia, že sme otvorení len pre vybranú zahraničnú klientelu. Nie je to však

Dokonalé servírovanie.

majú najradšej náš špeciálny veterník v tvare labute. Ďalším špecifikom týchto národností je aj to, že si naobjednávajú tie najfotogenickejšie veci, aby to vedeli zdieľať na sociálnych sieťach.

Naopak Američania, tí sú celí bez seba z našich historických porcelánových servisov. Rakúšania, tí majú radi štrúdle, ale hlavne sa zaujímajú o históriu, nakoľko naše výzdoby v interiéri ich vezmú späť do 19. storočia, do čias Rakúsko-Uhorska. Všetci však spoločne oceňujú nielen vysokú kvalitu a chuť koláčov a tort, ale aj ručné zdobenie, čo vo výsledku robí každý zákusok originálnym.

Čo sa týka domácich návštevníkov, často narážame na bariéru, že si mys-

tak, radi porozprávame pri dobrom dezerte príbeh historickej Bratislavy komukoľvek, napríklad aj starým rodičom s vnúčatami a cenovo je to podob-

né ako iné dobré podniky v centre mesta.

V hodnotení celosvetového portálu Tripadvisor, ktorý odporúča cestovateľom jednot-

hona. Džemy máme zavárané do skla s podielom ovocia 70 %. Karamel si z trstinového cukru vyrábame sami. Nemôžeme samozrejme zabudnúť, že

Pravé Bratislavské rožky.

livé krajiny, ale aj ich atraktívne miesta, či gastro podniky, ste dostali veľmi vysokú známku 4,5 z 5. Zaberá takáto referencia aj na domáceho návštevníka?

Možno by zaberala, ale nevedia o nej. Našinec dá skôr na odporúčenie známeho. Chcem len poukázať na to, že niekedy ten rozdiel je v cene minimálny a v kvalite obrovský. No a to už ani nehovorím o akejsi "ostýchavosti" ísť do niečoho luxusnejšieho a pekného, keď je tam prázdno. To je také slovenské špecifikum.

Aká je teda príprava produktov?

Ide o celý proces, od výberu dodávateľov až po kvalitnú obsluhu, ktorá vie v niekoľkých jazykoch porozprávať aj čo to z histórie Bratislavy. Poďme však od začiatku. Veľmi zodpovedne si vyberáme od koho a aké suroviny použijeme do našich zákuskov či zmrzlín. Máme vlastné sličky, ktoré chováme len preto, aby naše zákusky chutili čo najlepšie, teda používame len čerstvé domáce vajcia. Vlašské orechy nám dodáva jedna milá pani z dediny už roky, ktorá ich lúpe iba pre nás. Na naše dobroty používame ručne zberaný mak z Jarnej. No a čo sa týka čokolády, tak do zmrzlín či zákuskov dávame najkvalitnejšiu značku na trhu, francúzsku čokoládu Valr-

vyrábame tradičné Bratislavské rožky priamo v našej prevádzke.

No a aby toho nebolo málo, naše produkty na pulte všetky vyrábame v priestoroch v rámci cukrárne, čo je garancia ich čerstvosti a dokonalej chuti. Keď k tomu pridáte podávanie na historickom porceláne, gastronomický zážitok je na svete.

Ako by ste teda chceli konkrétne do Konditorei Kormuth prilákať slovenského návštevníka?

Časy, kedy pred našou cukrárňou stáli zastupy čakajúcich turistov, sa zrejme ešte v tomto lete nezopakujú. To do značnej miery aj odrádzalo Slovákov, ktorí nie sú zvyknutí čakať v dlhom rade. Dnes je situácia iná a bez obáv, že to "nie je pre nich", sa môžu u nás zastaviť, napríklad iba na kávu a my ich všetky zmysly prevedieme dokonalým zážitkom. Dokonca, na leto sme si pripravili aj takú novinku, že každý týždeň, vždy v stredu o 14-tej, ponúkne nášim hosťom v rámci ich konzumácie prehliadku priestorov spojenú s výkladom.

Ešte by som chcela podotknúť, že čo sa týka nášho historického interiéru, je témou na samostatný rozhovor.

(bak, foto KK)

Zmrzlina z pravého ovocia.

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

Manžel mal pred uzavretím manželstva v prenájme byt. V byte sme žili počas manželstva aj s deťmi. Teraz sme v rozvodovom konaní a ja sa bojím, že o právo bývať v byte aj s deťmi prídeme. Manžel sa vyjadril, že byt mal prenajatý on, na jeho meno je nájomná zmluva a že mu po rozvode nájom bytu zostane.

V prvom rade je potrebné uviesť, že Vám uzatvorením manželstva podľa §704 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznikol tzv. spoločný nájom bytu manželmi. Skutočnosť, že manžel mal pred uzatvorením manželstva v nájme byt je síce fakt, ale uvedená skutočnosť mu nezakladá právo zostať výlučným nájomcom v prípade rozvodu. Taktiež

nie je právne relevantné v tejto súvislosti že na nájomnej zmluve je uvedený Vás manžel ako nájomca. Vám totiž zo zákona uzatvorením manželstva vynikol spoločný nájom bytu. A platí princíp, že spoloční nájomcovia majú rovnaké práva a povinnosti.

Zákon pamätá aj na situáciu, ak dôjde k rozvodu manželstva. Podľa §705 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak sa rozvedení manželia nedohodnú o nájme bytu, súd na návrh jedného z nich rozhodne, že sa zrušuje právo spoločného nájmu. Súčasne súd určí, ktorý z manželov bude byt ďalej užívať ako nájomca. Z uvedeného vyplýva, že v prvom rade máte možnosť sa spoločne dohodnúť s manželom, akým spôsobom sa vysporiadate ohľadom nájmu bytu. Môžete si pomery upraviť tak, aby Vám vyhovovali vo Vašej konkrétnej individuálnej situácii. Ak k takejto dohode nemôžete z rôznych dôvodov dospieť, je potrebné obrátiť sa na súd s návrhom na rozhodnutie. Vo Vaš prospech hovorí skutočnosť, že sa staráte o deti a ak po rozvode zostanú vo Vašej osobnej starostlivosti je vysoko pravdepodobné, že budete mať vo veci rozhodovania o ďal-

šom nájme bytu prednosť pred manželom. Podľa §705 ods. 3 Občianskeho zákonníka totiž súd pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu vezme zreteľ najmä na záujmy maloletých detí a stanovisko prenajímateľa. Neznamená to, že automaticky musí zostať nájom bytu manželke s deťmi, ale je to pomerne zaužívaná a ustálená prax, ktorá sa vo všeobecnosti uplatňuje. Prirodzene, súd skúma konkrétnu situáciu a konkrétne pomery bývalých manželov a rozhoduje po vyhodnotení všetkých relevantných skutočností. Podobne ako v iných prípadoch odporúčam v prvom rade pokúsiť sa s manželom dospieť k obojstranne prijateľnej dohode. Je potrebné mu objasniť, že si nemôže osobovať právo pokračovania vo výlučnom nájme bytu len z toho dôvodu, že bol nájomcom bytu už pred uzatvorením manželstva. Jeho postoj vychádza zo zjavne nesprávneho právneho posúdenia situácie. Taktiež by si mal uvedomiť, že pri súdnom rozhodovaní môže nakoniec prísť o právo nájmu bytu. Verím, že sa Vám podarí nájsť dobré riešenie.

Svoje podnety môžete poslať na adresu redakcia@bakurier.sk.

Rudolf Kusý: Ušetrené náklady na elektrinu pomôžu školám

Nie je tajomstvom, že pandémia výrazne zasiahla všetky oblasti, samosprávy nevynechávajú. Jedným z negatívnych dopadov sú výpadky v komunálnych rozpočtoch, ktoré sa v bratislavských mestských častiach pohybujú v zväčša v desiatkach tisíc eur. Prirodzene tak museli byť odložené viaceré rozvojové zámery, či investičné projekty na úrovni samospráv. Samosprávy sú preto nútené hľadať ešte intenzívnejšie možné finančné rezervy. Na miestnom úrade v bratislavskom Novom Meste pristúpili už v minulom roku k opatreniam, ktoré vedú zefektívniť vynakladané prostriedky mestskej časti vo viacerých oblastiach – a tým pádom sa ušetrené financie dajú

použiť tam, kde najviac chýbajú. Jedným z ostatných a určite nie posledným projektom, do ktorého mestská časť išla na jar tohto roka, bolo hĺbkové prehodnotenie nákladov za elektrinu, konkrétne distribučných poplatkov za samotné odberné miesta. "Inšpirovali sme sa už desiatkami miest po celom Slovensku, ktoré do podobného projektu išli a sme radi, že ročné ná-

klady na elektrinu vieme veľmi jednoduchým spôsobom skresť o takmer 9-tisíc eur ročne," uviedol starosta MČ Bratislava-Nové Mesto Rudolf Kusý. Prevažná časť úspory vzišla z optimalizácie základných a materských škôl v správe MČ, aj preto podla starostu Kusého ušetrené náklady zostanú v novomestskom školstve, kde sú najviac potrebné.

(red)

Bytové domy

Predseda SVB si za svoju činnosť odmenu zaslúži. Ale ako nájsť tie správne dôvody a správnu cestu na jej vyplatenie?

V každom bytovom dome, ktorý má na svoju správu zriadené spoločenstvo vlastníkov, je pozícia predsedu spoločenstva nepochybne významnou funkciou. V zmysle ust. § 7c ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej iba ako „BytZ“) mu totiž patrí právomoc rozhodovať o všetkých záležitostiach spoločenstva, ktoré nie sú BytZ, zmluvou o spoločenstve alebo stanovami spoločenstva zverené inému orgánu spoločenstva. Predseda ako štatutárny orgán spoločenstva má tak s ohľadom na vyššie uvedené zákonné ustanovenie v oblasti výkonu správy domu pomerne rozsiahle rozhodovacie a riadiace kompetencie. **Málokto si však uvedomuje, že pozícia predsedu nie je len o rozhodovaní vo vzťahu k otázkam správy v bytovom dome, ale je tiež spojená so širokým spektrom právnych povinností uložených zákonom, zmluvou o spoločenstve či stanovami spoločenstva vrátane zodpovednosti predsedu za bezporuchový chod spoločenstva.**

Predseda spoločenstva možno vo všeobecnosti zadefinovať ako fyzickú osobu zvolenú vlastníckymi bytov a nebytových priestorov v dome, ktorá je oprávnená konať v mene spoločenstva a riadiť jeho činnosť. Možnosť vykonávania funkcie predsedu je tiež podmienená existenciou vlastníckeho alebo spoluvlastníckeho práva aspoň k jednému bytu alebo k nebytovému priestoru v dome a čistým výpisom z registra trestov – tzv. bezúhonnosťou.

Aké povinnosti má predseda spoločenstva?

Ako sme uviedli vyššie, povinnosti predsedu možno v najvšeobecnejšej rovine rozdeliť na zákonné a tzv. dohodnuté, resp. zmluvné. Čo sa týka zákonných povinností predsedu, tieto sú predmetom úpravy všeobecne záväzných

právnych predpisov, pri-

čom nejde len o početné ustanovenia formulované v BytZ, ale aj o množstvo povinností v zmysle osobitných zákonov, napr. zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi, zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti, zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov atď. Tzv. dohodnuté alebo zmluvné povinnosti predsedu spoločenstva sú tie, ktoré mu uloží zhromaždenie vlastníkov a ako také sú spravidla obsahom zmluvy o spoločenstve, prípadne aj stanov spoločenstva.

Jednotlivé povinnosti predsedu pritom ani zďaleka nie sú jednoduchými činnosťami. Naopak, aby ich predseda mohol riadne a zodpovedne vykonávať, musí mať prehľad tak v daňovej, ako aj v právnej, ekonomickej, účtovnej, technickej či inej agende. Optimálny predseda by mal taktiež oplývať komunikačnými a manažérskymi zručnosťami, či schopnosťou riešiť krízové, konfliktné a mimoriadne situácie spojené s výkonom správy bytového domu.

Z čoho uhrádzať náklady na vzdelávanie a členské v ZLSBD?

Kde má však takéto vedomosti získať novozvolený predseda, ktorému bolo odovzdané predsedníctvo bez akéhokoľvek vysvetlenia či zaučenia? Má si hradit školenia, kurzy a prednášky zo svojich vlastných finančných prostriedkov? Máme totiž za to, že predseda vykonáva svoju funkciu predovšetkým pre samotných vlastníkov, ktorí sú takto oslobodení od povinnosti zabezpečenia správy iným spôsobom (prostredníctvom správcu ako tretieho nezávislého subjektu) a tiež aj od poplatku za výkon externej správy domu. Vzdelanosť a všeobecný odborný prehľad predsedu zároveň spravidla zabez-

pečia aj právne a fakticky vyhovujúcu správu spoločného majetku vlastníkov.

Fond prevádzky, údržby a opráv má presne určený rámec, na ktorý je možné ho použiť. Ide o ustanovenie § 10 ods. 3 BytZ, v zmysle ktorého nie je možné tieto náklady hradit' z fondu, preto odporúčame uhrádzať poplatok za výkon správy, ktorý v prípade SVB predstavuje skupinu príjmov, z ktorých je možné hradit' bežnú réžiu SVB a teda aj náklady na vzdelávanie ako predsedu, tak aj členov rady. Rovnako je možné z tohto príjmu SVB hradit' napr. členský príspevok v našom združení. Ak sa poplatok na výkon správy spoločenstva vlastníckymi nehradí, resp. sa nerozhodli podľa § 14b ods. 1 písm. d) na jeho hradenie, je čerpanie prostriedkov určených na vzdelávanie predsedu, na réžiu chodu SVB a prípadne aj na členské príspevky v združení, hradit' na základe rozhodnutia vlastníkov, ktoré sa vyúčtujú v ročnom vyúčtovaní. Odporúčame však tak uskutočniť až po predchádzajúcej dohode so samotnými vlastníckymi, kde sa určí rozpočet na takéto aktivity. Optimálnym riešením je tiež úprava predmetných záležitostí priamo v Zmluve o spoločenstve.

Z praxe fungovania spoločenstiev je nám tiež známe, že „písané“ povinnosti predsedu predstavujú iba zlomok z činností...

JUDr. Mgr. Marek Perdík a Miroslav Rešeta, ZLSBD

celý článok nájdete na bakurier.sk

Kam sa posunula cyklodoprava v Bratislavskom kraji?

(Dokončenie zo str. 1)

Vybudovaná trasa však poteší aj cykloturistov pri spoznávaní okolitého kraja. Cyklotrasu lemujú Rybník Viničné. Je obklopený prírodou a v budúcnosti tu vyrastie oddychová zóna, kde sa bude dať občerstviť a nabráť sily do ďalších kilometrov.

Cyklotrasa Slovenský Grob – Viničné:
195 122,93 EUR;
0,98 km
Cyklotrasa Viničné – Slovenský Grob:
– 388 378,57 EUR;
1,83 km

Bezpečné a ekologické cestovanie za prácou má umožniť aj cyklotrasa „približujúca“ dve susedné obce, tento krát na Záhorí. **Malé Leváre s Veľkými Levármi** spája trasa cez lokalitu „Jehličky“. Následne prepojí Veľké Leváre so železničnou stanicou zmodernizovaným a rozšíreným združeným chodníkom pre peších a cyklistov. Súčasťou cyklotrasy má byť aj krytý cyklostojan s kapacitou viac ako 100 bicyklov umiestnený pri železničnej stanici. Túto trasu už testujú rodičia s deťmi či miestni inlineri na kolieskových korčuliach.

Cyklotrasa Malé Leváre – Veľké Leváre:
415 321,75 EUR;
3,313 km

Do tretice spomenieme cyklodopravné spojenie Studené – Most pri Bratislave, ktoré vzniklo ako súčasť Podunajskej cyklodopravnej trasy. Cyklistická cestička je dlhá 1,78 km. Spája miestnu časť s centrom obce a uľahčuje tak obyvateľom dochádzať do práce v obci či prestúpiť na spoje hromadnej dopravy.

Studené – Most pri Bratislave: 459 356,75 EUR; 1,78 km

Budúcnosť cyklodopravy v kraji:
VYSOMARCH aj nová **Vinohradnícka** cyklistická trasa

Bratislavská župa nedávno predstavila aktualizovanú koncepciu cyklodopravy. Dokument má reflektovať nielen na nové programové obdobie 2021 – 2027, ale zároveň navrhuje prepojenie miest a obcí na územia s vysokou mierou pracovných príležitostí a strategické prestupové terminály hromadnej dopravy. „Jedným z hlavných cieľov tohto dokumentu je dosiahnuť maximálnu

Plánované prepojenie Dúbravky a Lamača.

integráciu cyklistickej dopravy s ostatnou verejnou dopravou, ktorá bude viesť k zníženiu podielu využívania automobilovej dopravy v prospech cyklistickej dopravy,“ uvádza Bratislavský samosprávny kraj. Pozreli sme sa teda na to aké konkrétne riešenia v cyklodoprave ponúka.

Prepojenie SENECKA a PEZINSKA

Príkladom snahy o skĺbenie cyklodopravy s verejnou dopravou je navrhnutá cyklodopravná trasa **Senec – priemyselný park Senec – Pezinok**. Projektom sa prepoja dve susediace okresné mestá a vybuduje cyklistická infraštruktúra pre cyklistov dochádzajúcich za prácou do Priemyselného parku Senec. V Pezinku a Senci sa

podľa koncepcie bude cyklotrasa napájať na Integrovaný dopravný systém a navrhované, novovzniknuté cyklotrasy. Samotná realizácia by mala byť hotová **do konca roka 2025**.

Spoznávanie vinohradníckych skvostov

Ďalším pripravovaným projektom je **Vinohradnícka dopravná cyklistická trasa**. Jej realizácia je v prvej etape naplánovaná v úseku Svätý Jur – Pezinok, železničná stanica. Trasa má prepojiť tradičné vinohradnícke a historicky zaujímavé územia v podhorí Malých Karpát s Bratislavou. Začínať bude vo Svätom Juri, následne prechádza mestom Pezinok, obcou Vinosady, mestom Modra, obcou

Dubová, katastrálnym územím Píla a obcami Častá a Dolany. Dokončenie prvej etapy (Svätý Jur-Pezinok) sa predpokladá **do polovice roka 2026**.

Ďalšia cyklobrána do Rakúska

Spojením názvov obcí **Vysoká pri Morave a Marchegg** vznikol projekt Vysomarch. Ten sľubuje fanúšikom dvojkoľosovej dopravy ďalšie možnosti cykloturistiky v prihraničnej oblasti. Ide o výstavbu nového cyklomostu cez rieku Morava. Bude mať dĺžku 270 metrov a šírku 4 metre s konštrukciou zavesenou na oceľových pilieroch. **Dobrou správou je, že prví cyklisti sa po Cyklolávke Vysoká pri Morave – Marchegg budú môcť previezť už**

v prvej polovici roku 2022.

Dlhoočakávaný projekt cyklolávky ponad železniciu

Bratislavčanov žijúcich v lokalitách **Lamač a Dúbravka** by mohol po niekoľkoročných prípravách potešiť dlhoočakávaný projekt cyklolávky. Ide o významnú infraštruktúru v oblasti alternatívnej dopravy a prepojenia Dúbravky s okolitými mestskými časťami. Bicyklom sa tak miestni obyvatelia budú vedieť ľahšie dopraviť do zamestnania, napríklad do Volkswagenu. Samotná cyklolávka ponad železniciu bude riešená ako obojsmerný pruh pre peších a pruh pre cyklistov, mala by mať dĺžku 60 metrov a šírku 4 metre. Lávka by mala uniesť aj jedno vozidlo v prípade potreby – sanitku alebo hasičov. Projektovú prípravu zabezpečujú mestské časti, samotná realizácia bude prebiehať pod záštitou Bratislavského samosprávneho kraja. **V budúcom roku sa plánuje na tento projekt preinvestovať 900 000 EUR.**

Jana Pohanková
(vizualizácia BSK)

Pravý breh Dunaja každé leto žil, no už druhú sezónu zíva prázdnotou a pustne

(Dokončenie zo str. 1)

Aktuálne to ale vyzerá tak, že ešte ani leto 2021 si na bývalej Magio pláži neužijeme a nie je isté ani to, či sa tak stane v roku 2022. „V roku 2021 bude vyhlásená súťaž na krajinársko-architektonickú štúdiu. Sad Janka Kráľa je národná kultúrna pamiatka, obnova musí prebiehať v spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom,“ znela odpoveď hovorkyne magistrátu na otázku, či sa obnova pravého brehu Dunaja stihne aspoň v rámci súčasného volebného obdobia.

Odlišné predstavy prevádzkovateľa a vedenia mesta

Hlavným argumentom, prečo vlastne tak obľúbená

letná atrakcia zanikla je, že prevádzkovateľ Magio pláže, teda spoločnosť Telekom, s mestom nepredĺžila nájomnú zmluvu. Pozemky na nábreží mali roky v prenájme a keď prišlo nové vedenie mesta s návrhom revitalizácie lokality v sú-

vislosti so sanáciou zelene v historickom Sade Janka Kráľa, s predstavami prevádzkovateľa sa nestretli. „Dlho sme diskutovali o budúcej podobe pláže, usilovali sa nájsť možné spoločné riešenie aj s možnosťou, že by pláž zostala

ešte tento rok na pôvodnom mieste aj v pôvodnom rozsahu. Po starostlivom zvážení všetkých okolností sa Slovak Telekom rozhodol projekt Magio pláže už neorganizovať,“ reagoval pred vyše rokom hovorca hlavného mesta Peter Bub-

la. Dnešné argumenty sú zo strany magistrátu o poznanie uhladenejšie. „Dôvodom ukončenia Magio pláže v r. 2020 bol fakt, že firme Telekom skončil zmluvný vzťah s mestom Bratislava, kedy sa spoločnosť rozhodla v projekte Magio pláže ďalej nepokračovať. Rozhodnutie Telekomu sme akceptovali,“ dozvedeli sme sa v súčasnosti od hovorkyne Rajčanovej, ktorá upresnila, že táto lokalita je súčasťou národnej kultúrnej pamiatky Sad Janka Kráľa, preto bude súčasťou jej revitalizácie aj revitalizácia Tyršovho nábrežia pri tvorbe kultivovanejšieho a bezpečnejšieho prostredia pre Bratislavčanky, Bratislavčanov a aj pre návštevníkov mesta. Mesto má záujem, aby v

tomto priestore do budúcnosti vznikol jeden ucelený priestor určený na rekreáciu v prírodnom parkovom prostredí, športové aktivity a v nejakej podobe aj kultúrno-spoločenské podujatia.

Toto leto to ešte nebude...

Inými slovami, v istej podobe sa život na pravý breh Dunaja o pár rokov znovu vráti, no už nie v takej podobe, ako sme boli zvyknutí počas existencie Magio pláže, ktorú tvorila pešia zóna, pieskové pláže, bazény, ihriská a množstvo stánkov s občerstvením. No a kedy presne to bude, sa zatiaľ možno iba domnievať.

(bak, foto BK)

Na Panenskej ulici ubudne parkovanie a pribudne zeleň

Ak vás už teraz dokážu nahnevať nedostatočné parkovacie kapacity v Starom Meste, tak vedzte, že situáciu neuľahčí jednak celomestská parkovacia politika, ktorá by mala byť spustená od októbra a zároveň ani aktuálna revitalizácia

nia. Preto sú ich priority inde a oveľa viac, ako možnosť parkovať pred svojim domom, by ocenili zelenšie tienisté ulice s možnosťou trávenia voľnočasových aktivít práve v ich prostredí. Z toho dôvodu už v roku 2017 vznikla iniciatíva, ktorá sa snažila presadiť zmenu Panenskej a jej okolia

mi. Na základe tohto dokumentu už v dohľadnej dobe zmenia Panenská a okolité ulice svoju tvár veľmi výrazne. „Začneme revitalizáciou Soforových schodov, ktoré spájajú Zámockú a Svoradovu ulicu a revitalizáciou Konventnej ulice východ na jeseň tohto roka,“ priblížil hovorca Starého

teľov zóny a aby zároveň nebola obmedzená doprava v oblasti.

Dostanú to, o čo si sami požiadali

To, aké nové funkcie, mimo súčasného prevádzujúceho parkovania, by mali Panenská a jej okolie spĺňať, si tamojší obyvatelia presadili počas

ulice sú prevažne suché a prašné, čo sa odzrkadľuje aj na ovzduší a pri prívalových dažďoch, kedy voda zostáva stáť. A tak už čoskoro pribudne na Panenskej a neďalekých uliciach množstvo zelene, oddychových zón, nového mobiliáru a plôch, kde viac autá neprejdú či nezaparkujú. „Obyvatelia získajú príjemné zrevitalizované prostredie v blízkosti svojho domu na realizovanie komunitných a spoločenských akcií, ktoré už aj teraz v lokalite organizuje niekoľko občianskych združení a komunit. Napríklad OZ Punkt či evanjelický zbor, ktorý vedie pani farárka Anna Polcková,“ doplnil Matej Števoze zo Starého Mesta.

Zachráni situáciu garáže na „Kolárku“?

A tak sa s revitalizáciou obľúbenej časti Starého Mesta naskytá otázka – ako plánuje mesto riešiť ubúdajúce parkovacie plochy na úkor zelene, ktorej je stále málo a jej pribúdanie by malo byť našim celospoločenským záujmom. Praha problém

vyriešila budovaním parkovacích domov, no na tie, bohužiaľ, Staré Mesto nemá ani pozemky, ani finančné prostriedky. „Situáciu komplikuje aj to, že Staré Mesto je veľmi husto zastavané a v porovnaní s Prahou aj oveľa menšie, takže priestorové možnosti budovať parkovacie domy sú značne obmedzené,“ upresnil hovorca MČ Bratislava – Staré Mesto. V súčasnosti je pritom aktuálne jediné možné čiastkové riešenie problému v podobe projektu podzemných garáží na Kolárovom námestí. O tom ale rozhoduje nom magistrát, pričom ide o PPP projekt podzemného parkovacieho domu s 296 parkovacími miestami pod Kollárovým námestím, ktorý developer predstavil ešte v roku 2009 a právoplatné územné rozhodnutie získal v apríli 2017.

foto a návrhy: VIZUALIZÁCIA: autor návrhu Ľudovít Urban - ateliér URBAN, kresby: Betty Laurincova

Panenskej a okolitých ulíc. V lokalite pribudne zeleň, aby sa ulice mohli stať miestom pre spoločenské aktivity.

Podľa vedenia Starého Mesta žijú na Panenskej ulici a v jej príslušnom okolí prevažne obyvatelia, ktorí automobil nevlast-

tak vizuálne, ako aj svojou funkcionalitou.

Prvé zmeny už na jeseň

Ešte v roku 2019 bol staromestskými poslancami schválený manuál, ku ktorému dospelo vedenie mestskej časti v spolupráci s miestnymi obyvateľ-

Mesta s tým, že finančné prostriedky na realizáciu projektu sú vyčlenené, rozpočet schválili aj staromestskí poslanci a zhotoviteľ je vysúťažený. Projekt sa bude musieť pre svoju náročnosť realizovať na etapy, aby bol čo najmenej obmedzený komfort bývania obyva-

procesu zisťovania potrieb, ktorý prebehol ešte v roku 2018. V rámci neho sa zhodli na tom, že v lokalite prevláda chôdza ako každodenný spôsob mobility a že intenzita automobilovej dopravy je vnímaná skôr ako negatívum na úkor dobrého života v oblasti. Navyše,

Nájsť zabudnuté náhrobné kamene z 18. storočia v takom počte, je unikát

Pred pár týždňami došlo v Starom Meste k jedinečnému nález. Na ortodoxnom židovskom cintoríne boli objavené stovky historických náhrobných kameňov, ktoré pochádzajú z takzvaného staronového židovského cintorína pri tuneli pod hradným vrchom. Ako je možné, že sa náhrobky z osemnásteho storočia zachovali do dnešných čias a aký osud ich čaká, nám priblížil **MUDr. Tomáš Stern**, predseda Židovskej náboženskej obce v Bratislave.

Počas uplynulých týždňov došlo k unikátnemu nálezu historických náhrobných kameňov v priestoroch ortodoxného židovského cintorínu v Bratislave. Ako dlho ste na tomto objave pracovali?

Tento projekt som chcel realizovať už zhruba pred

tridsiatimi rokmi. V deväťdesiatych rokoch, kedy mi na cintoríne náhrobky pod nánosmi ukázal jeden z preživších holokaustu, ktorý patril medzi tých ľudí, ktorí boli nútené nasadení pri asanácii staronového cintorína v rokoch 1942-1944. Projekt dôkladného prieskumu a následnej záchrany bol a aj stále je finančne a logisticky náročný. Preto mala prioritu rekonštrukcia pôvodného areálu cintorína, ktorý verejnosť pozná ako Pamätník Chatama Sofera.

Bratislava teda mala dva cintoríny – starší a novší a aktuálne nájdené náhrobné kamene pochádzajú z toho pôvodného?

Pôvodný staronový cintorín bol založený v závere sedemnásteho storočia, a tam sa pochovávalo do roku 1847. Potom sa začalo pochovávať na novom cin-

Cintorín pochádza zo 17-teho storočia. Najstarší náhrobný kameň spomedzi novoobjavených je však z roku 1700. Predstavitelia ŽNO dúfajú, že sa môžu časom objaviť aj staršie.

toríne na dnešnej Žižkovej ulici, ktorý je známy ako ortodoxný cintorín, kde sa pochováva do dnešného dňa. V rokoch 1942 až 1944 došlo pri výstavbe tunela k asanovaniu väčšiny toho staronového cintorínu, s výnimkou plochy, kde sa nachádzalo 23 hrobov najvýznamnejších rabínskych osobností a medzi nimi aj hrob Chatama So-

fera. Táto časť, ktorá sa dnes nachádza pod zemou, zostala nedotknutá, lebo bola preklenutá výstavbou novej vozovky. Okrem týchto dvoch cintorínov sa v Bratislave nachádza ešte takzvaný neologický cintorín na Karloveskej ulici, ktorý bol založený v roku 1873 rovnomenou, reformnou židovskou obcou. Aj tu sa pochováva dodnes. Aj

iné mestské časti majú židovské pohrebiská, respektíve ich zvyšky, ktoré sa napriek devastácii dochovali. Tie sa už ale na pohreby nevyužívajú.

Na tomto staronovom cintoríne boli v minulosti pochovávaní všetci príslušníci Židovskej obce alebo iba jej významní predstavitelia?

V uvedenom období to bol jediný židovský cintorín vo vtedajšom Prešporku. V stredoveku, pred vypovedaním Židov z mesta v roku 1526, sa v meste nachádzal ešte starší cintorín, ktorého presné miesto ale nepoznáme. Po vyhnaní z mesta sa Židia postupne usadili na hradnom kopci, ktorý vtedy patril pod správu grófskej rodiny Pálffyovcov. Spolu s kľúčovými inštitúciami novovzniknutej komunity, bol založený v závere sedemnásteho storočia aj tento

cintorín. Tam sa pochovávali všetci členovia židovskej komunity vtedajšieho Prešporku, ale aj širšieho okolia.

Ako je vôbec možné, že sa takéto staré náhrobné kamene zachovali do dnešného dňa?

Tieto náhrobné kamene, ktoré boli v roku 1942 až 1944 odstránené, boli spolu s pozostatkami tej časti cintorína, ktorá bola asanovaná, prenesené na ortodoxný cintorín. O pozostatkoch sa teda samozrejme vedelo, keďže tieto boli pochované v označenom masovom hrobe. Ale na náhrobné kamene sa viac-menej zabudlo. Navyše, v nasledujúcich desaťročiach boli prerastené invázivnými drevinami...

Veronika Trojanová (foto BSK)

celý článok nájdete na bakurier.sk

Stojí na pevných základoch

Škoda Fabia využíva to najlepšie z koncernu VW v danej triede.

Prvá generácia Fabie pred 22 rokmi bola svojim spôsobom experimentálna. Bola totiž postavená na novej podlahovej platforme, ktorú v rámci koncernu dostala ako prvá, ešte pred koncernovými súrodencami. Štvrtá generácia Fabie stojí na platforme MQB A0, ktorú už súrodenci používajú niekoľko rokov. Všetky detské choroby sú teda vylúčené. Fabia prvýkrát v histórii

presiahla symbolickú dĺžku 4 metre – a nie o málo, meria 4 108 mm. Narástla aj do šírky – na 1 780 mm a rázvorom osí náprav 2 564 prekonáva prvú generáciu Octavie o 52 mm. Priestor v kabíne je teda skutočne veľkorysý. Výška karosérie je

však nižšia o 8 mm, auto pôsobí športovejšie. Z podlahovej platformy MQB A0 plynie možnosť použitia všetkých bezpečnostných a asistenčných systémov, ktoré majú v danej triede súrodenci. Na pohon slúžia trojvalcové motory 1,0 MPI a 1,0 TSI,

ale v ponuke je aj štvorvalec 1,5 TSI. Výkonové pole pokrýva 48 – 110 kW. Diesel v ponuke nie je a nateraz ani mild-hybrid. Niektoré motory môžete mať s DSG prevodovkou a prvýkrát v histórii Fabie môžete mať aj pádla prevodovky pod volantom.

Wellness pre klímu

Raz za rok by ste mali vyčistiť klimatizáciu svojho auta.

Leto začína, horúce dni sú konečne tu, je najvyšší čas vyčistiť klimatizáciu svojho auta. Prvoradá je pravidelná výmena peľového filtra, ktorý zachytáva prachové a peľové častice. Okrem toho však treba venovať pozornosť dezinfekcii systému klimatizácie. Vo výparníku, kde sa kondenzuje voda sa totiž s obľubou zhromažďujú baktérie, ktoré potom cez výduchy klimatizácie prenikajú do kabíny. Je dôležité si uvedomiť, že bakté-

rie môžu spôsobovať rôzne zdravotné problémy, najmä pre citlivých ľudí. Pri čistení klimatizácie sa spoľahnite na odborné servisy, ktoré majú na to špeciálne zariadenia. Voľne dostupné spreje, ktoré aplikujete do výdychov klimatizácie nemajú dostatočnú účinnosť. V odbornom servise vám navyše skontrolujú tesnosť celej klimatizačnej sústavy a doplnia alebo vymenia chladivo. Dodávam, že chladivo má zároveň funkciu mazania kompresora, preto je dôležité, aby ho bolo dostatok a aby bolo v dobrej kondícii.

Survival

Mitsubishi L200 vo verzii Mountain Sherpa zdolá takmer všetko.

Terénne pick-upy často iba vytvárajú imidž svoj-

mu majiteľovi a skutočný off-road nikdy v živote nezažijú. L200 vo verzii Mountain Sherpa je skutočný „survival“, teda ten, kto prežije všetko – aj ten najtvrdší terén. Zač-

nem tým, že má o 5 cm zvýšený podvozok s upravenými pružinami a tlmičmi Oldman EMU, terénne pneuma-

tiky Nokian Rockproof a motor dýcha cez šnorchel, v prípade potreby mu zo šlamastiky pomôže navijak. Samozrejmosťou sú všetky tri uzávierky diferenciálov – zadného, medzinápravového aj predného. Auto má vstavaný kompresor na úpravu tlaku vzduchu v pneumatikách, spodok karosérie aj prahy dverí sú chránené oceľovými prvkami, na streche je svetelná rampa. Na korbe je výsuvný stolík, ktorý vám výrazne uľahčí nakladanie ulovenej zveri na korbu.

Novinky

Yaris Cross

Toyota Yaris Cross sa na Yarisu vôbec nepodobá, má crossoverový dizajn s vyššou svetlou výškou, ochranu prahov dverí a lemov blatníkov atď. K dispozícii bude s piatimi verziami výbavy, benzínovým motorom a hybridným pohonom a v ponuke je aj verzia s pohonom všetkých štyroch kolies. To sa v tejto triede crossoverov tak ľahko nevidí. Pohon 4x4 navyše poskytuje možnosť voľby režimov Trail a Snow.

Oživený úspech

Volkswagen Polo po štyroch rokoch prichádza v inovovanej verzii. Okrem iného dostal LED svetlá, digitálny prístrojový štít a nové infotainmentové systémy. K dispozícii bude aj motor na zemný plyn 1,0 TGI s výkonom 66 kW.

Len 300 kusov

Alpine A 110 je skvelé športové auto, má správne rozmery, akurátny motor (1,8 Turbo), pohon zadných kolies, nízku hmotnosť, ideálne rozloženie hmotnosti na nápravy atď. Alpine teraz uvádza špeciálnu edíciu Légende GT, ktoré oživuje históriu pôvodného legendárneho modelu. Francúzi vyrobí iba 300 exemplárov tejto edície.

Priestor je len základ

Ford Tourneo Custom Active to s aktívnym životným štýlom myslí vážne.

Verzia Active má dvojfarebné lakovanie, posuvné dvere na oboch stranách, predĺžené nástupné schodíky, osvetlenie nástupných prahov, tmavé okná od B-stĺpika smerom dozadu, otvárateľné okienka v posuvných oknách a strešné lyžiny. Ešte dôležitejšie však je, že má v druhom aj treťom rade tri samostatné

sedadlá. To zabezpečuje maximálnu variabilitu, aktívny život má totiž mnoho tvárí. Každé sedadlo má nastaviteľné operadlo, môžete operadlo sklopiť na sedadlo, celé sedadlo môžete vyklopiť dohora

a v prípade potreby aj vybrať. Okrem toho môžete sedadlá v druhom rade otočiť do protismeru jazdy a vytvoriť konferenčné sedenie. Verzia Active má navyše prídavné kúrenie pre zadnú časť kabíny a tiež niekoľko USB konektorov vzadu. My sme

auto testovali s dvojlitrovým turbodieselovým motorom s výkonom 136 kW (180 k) v kombinácii so šesťstupňovou automatickou prevodovkou, ktoré sú skvelým spoločníkom na každodenných cestách aj pri dlhých výletoch.

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

automagazin.sk

youtube | Auto magazín

facebook | automagazin.sk

instagram | automagazin.sk

auto
magazín

Daniel Dangl (46): "Komunálnu politiku sledujem, pretože ma trápia enviromentálne témy."

Poznáte ho ako večne vysmiateho herca, moderátora či producenta najsledovanejších televíznych programov uplynulých rokov. **Daniel Dangl** má hlavu plnú nových nápadov a rozpracované projekty, s ktorými chce preraziť aj v zahraničí. Má toho veľa, a tak, aby všetko postíhal, niekedy si za prácou zaletí lietadlom, ktoré sám riadi.

Pôsobíte tak, že ste neustále v jednom kole. Ako sa v súčasnosti máte?

No, mám pocit, že tých kôl je aj niekoľko súčasne. Čiže tak nejak rýchlo sa mám, ale dobre.

Čomu všetkému sa po pracovnej stránke momentálne venujete?

Toho je viac. Okrem relácie Dvaja na jedného, ktorú aj spolumoderujem, pracujem na viacerých ďalších projektoch. Plus onedlho pribudne ďalšia

relácia, s ktorou by sme sa asi vedeli dostať aj do zahraničia. Navyše pracujem na príprave dvoch veľkofilmov. No a stále sa v Česku vysiela Partička a mám rozbehnuté aj iné biznisy.

Ktoré pracovné zaradenie vás teda vystihuje najviac – herec, moderátor, režisér, producent?

Stále som herec, pretože to je odbor, ktorý som vyštudoval. No už som asi sedem rokov nič nehral a skôr zastávam názor, že sú oveľa talentovanejší ľudia, ktorí sa na herectvo hodia viac než ja. Ja sa skôr vnímam ako kreatívec. Ako ten, kto v pozadí vymýšľa čo a ako robiť.

Diváci vás momentálne vidia vďaka relácii Dvaja na jedného, no asi nie každý vie, že stojíte aj za programom Boris a Brambor.

To je fakt a som rád, že sa pýtate na tento pro-

jekt, pretože z neho mám úprimnú radosť. To je presne taký ten experimentálny typ

programu, ktorý si musí nájsť svojho diváka. Chalani mali svoj podcast a ten patril medzi najobľúbenejšie, a tak sme si povedali, že by sme ho mohli posunúť o úroveň vyššie.

V čom ste videli potenciál tejto relácie, keď ste sa do nej autorsky pustili?

Mňa na nej baví to, že chalani nie sú, obrazne povedané, typickí moderátori.

A preto sa svojich hostí často pýtajú veci na rovinu. Bez okolkov. Zväčša aj to, čo by sa klasický moderátor nespýtal, pretože by na to možno nemal odvahu. No a vďaka tomu sa divák napokon od ich respondentov dozvie veci, ktoré by inak zrejme ani nepriznali.

Keď sme pri práci, tak na začiatku roka ste sa vyjadrili v tom zmysle, že pracovne plánujete dlhodobejší odchod zo Slovenska do Ameriky. Tento presun už sa udial, alebo ešte len príde?

To je pravda. Aj som bol a aj sa znovu chystám do Ameriky. Čaká ma obdobie, kedy sa budem nejakým spôsobom presúvať hore – dole. Budem tráviť čas aj tu a aj tam. Ale keďže ide o pracovnú záležitosť, tak k tomu zatiaľ nepoviem viac.

O vás je známe, že máte hobby v podobe

lietania. Venujete sa mu stále?

Lietaniu sa snažím venovať stále, pretože pri tomto koníčku sa ani nedá dlhší čas nelietat. To nie je ako s jazdou na aute, kde si môžete aj pol roka nesadnúť za volant. Tu musím v určitých intervaloch udržiavať svojej leteckej oprávnenie, aby som mohol lietať.

Keďže ste v tom jednom pracovnom koloťoch, znamená to, že si viete zaletieť napríklad aj na pracovnú schôdzu?

Áno, robievam to. Ono je to veľmi praktické, pretože si viem hocikedy zaletieť kam chcem alebo potrebujem. Napríklad aj na to pracovné stretnutie a človek si spojí príjemné s užitočným.

Veronika Trojanová
(zdroj foto - Markíza)

celý článok nájdete
na bakurier.sk

— INZERCIA —

Konditorei Kormuth

BRATISLAVA SEDLÁRSKA 8

Posledná šanca pre račianske a vajnorské vinice?

(Dokončenie zo str. 1)

O čom svedčia práve vinohrady neraz končiace ako skládky odpadu alebo lukratívne pozemky na výstavbu.

Názov Vajnory vychádza z nemeckého pomenovania obce „Weinern“, písomne doloženého už v roku 1307. V minulosti vinohrady slúžili ako zdroj obživy pre celé rodiny. Neskôr prešli do rúk štátu, aby sa napokon dostali späť do rúk jednotlivcov. Mnohí však medzitým vzťah k pôde a k vinohradníctvu stratili. A tak ich záchrana leží na pleciach zanietencov prípadne tých, ktorí oprášili rodinnú tradíciu a pustili sa znova do náročnej práce.

Posledná šanca

Staršie spolky chytajú druhý dych a vznikajú nové. Koncom minulého roka vznikol vo Vajnoroch vinohradnícky spolok, ktorý chce nadviazať na miestnu tradíciu a pomôcť vlastníkovi vinohradov, tak aby sa pokračovalo v ich obhospodarovaní. „Je to posledná šanca zachrániť tieto rodiace vinice a zabrániť ich likvidácii“, povedal Juraj Ondruška, jeden z iniciátorov založenia spolku.

Členovia spolku sú znepokojení a hovoria, že aktuálni vlastníci vinohradov

sa dostali do neľahkej situácie. Väčšina vinohradov bola v správe tamojšieho poľnohospodárskeho družstva a tá im bola vrátená „v nie veľmi utešenom stave“, konštatujú členovia spolku.

Navyše efektívnemu obhospodarovaniu jednotlivých viníc bráni fakt, že vinohrady sú v prevažnej miere umiestnené naprieč geometrickému rozdeleniu jednotlivých parciel, spravidla vlastnenými desiatkami, niekedy až stovkami vlastníkov.

„Aj pri najlepšej vôli pravdepodobne nie je možné znovu prenajať do správy ucelené vinice, ktoré sa dostali do správy pôvodných majiteľov v pôvodnej, čiastočkovej podobe menších parciel. Na tento problém sme dlhodobo upozorňovali.

Oslovili sme samosprávu, aby pomohla túto neľahkú situáciu riešiť. Pomoci sme sa nedočkali“, vysvetľujú miestni aktivisti.

Mestská časť Vajnory reaguje, že sa jedná o vinohrady na súkromných pozemkoch a vzťah tretích strán „a reálne ani nemá vlastnícky, a teda ani zákonný nárok k týmto plochám“. Zákonný nástroj, ktorý v tejto otázke má, je regulácia prostredníctvom územného plánu. „V tomto ohľade sme striktní a postupujeme v záujme zachovania súčasnej funkcie, teda zachovania vinohradov ako takých. Samozrejme, snažíme sa rozvoju vinárstva a vinohradníctva pomáhať aj ďalšími spôsobmi“, uvádza v stanovisku starosta mestskej časti Vajnory Michal Vlček.

Adoptuj si vinohrad

Vinohradnícky spolok tak svojpomocne pripravil metodiku, ako zachrániť a obrábať vinohrady s komplikovanými vlastnickými vzťahmi. Ich aktivita spája ľudí - vlastníkov vinohradov, ktorí majú záujem svoj vinohrad obrábať či prenajať a ľudí, ktorí majú záujem si vinohrad „adoptovať“, s cieľom - za-

chrániť čo najväčšej plochy viníc. „Je pre nás obrovským povzbudením, že si našu iniciatívu všímajú nielen vo Vajnoroch, ale aj v širokom okolí. Skupinky ľudí, ktorým sme pomohli v teréne identifikovať ich vinice, ich začali svojpomocne obhospodarovať. Ďalší obhospodarujú tie, čo sa im vďaka nám podarilo „adoptovať“. Na naše prekvapenie je práve tých, ktorí majú záujem vziať si vinohrad do prenájmu viacej, ako tých, ktorí by ho chceli prenajať, hoci ho neobrábajú. Preto oslovujeme touto formou širší okruh majiteľov viníc. Veľa ľudí nám dobrovoľne pomáha v záchrane komunitných vinohradov“, uvádza Václav Fekete, jeden zo zakladateľov spolku.

Pomoc z kľúčových inštitúcií neprichádza

Kľúčový moment v zachovaní vinohradníctva, predovšetkým v bratislavskom regióne vidí starosta Vaj-

nor na vyššej úrovni. „Finančná podpora zo strany štátu, prostredníctvom európskych dotačných schém je minimálna. Domáci producenti vína, v porovnaní ako je finančne podporovaná produkcia vína v zahraničí, sú iba veľmi ťažko schopní vo výrobných nákladoch vôbec konkurovať“, dodáva Michal Vlček. Výrobné náklady vinárov sú veľakrát vyššie, ako ceny, za ktoré sú zahraniční producenti schopní ponúkať víno konečným spotrebiteľom, komentuje starosta súčasný stav na Slovensku. Ostáva tak len dúfať, že sa v okolí Vajnôr nájde kritický počet ľudí, ktorým na kultúrnom a prírodnom bohatstve svojho mesta záleží a svoje aktivity nasmerujú nielen k samotným vinohradom, ale aj inštitúciám, ktoré evidentne doteraz túto oblasť opomínali.

Jana Pohanková
(ilustr. foto Vinohradnícky spolok Vajnory)

Ako zachrániť vinohrad?

Napíšte EMAIL na: vsvajnory@gmail.com

Do predmetu správy uveďte akým spôsobom sa chcete zapojiť:

- ▶ Chceme zachrániť vinohrad ODOVZDANÍM DO UŽÍVANIA
- ▶ Chceme zachrániť vinohrad VZATÍM DO UŽÍVANIA
- ▶ Chceme zachrániť vinohrad AKO DOBROVOĽNÍK PRI OBHOSPODAROVANÍ
- ▶ Chceme zachrániť vinohrad a pomôcť INÝM SPÔSOBOM

Tieniace plachty pribudnú na ďalších ihriskách v Karlovej Vsi

Karlova Ves chce chrániť deti na ďalších detských ihriskách pred priamym slnečným žiarením. Namontované tieniace plachty im spríjemnia pobyt na ihriskách a nebudú vystavené nadmernému teplu. Karlova Ves tak vychádza nielen v ústrety rodičom, ktorí si želajú prekrytie detských ihrísk, ale zároveň prispôbuje verejné priestory čoraz intenzívnejším letným horúčavám.

„Rozpálené sídlisko počas horúceho leta spôsobuje ťažkosti dospelým, ale vnímajú ho nepríjemne aj deti. Postupným zatienovaním častí ihrísk tam, kde chýbajú stromy, chceme vytvoriť také prostredie, aby deti mohli čo najviac času

tráviť vonku bez ohrozenia úpalom“, upozornila starostka Karlovej Vsi Dana Čahojová.

Nové tieniace plachty ochránia deti na detských ihriskách v areáloch troch materských škôl na Kolískovej, Majerníkovej 11 a Ľudovíta Fullu. Tieň, ktorý tieto plachty poskytujú, určite uvítajú aj rodičia detí, ktoré využívajú detské ihrisko vo vnútrobloku na Púpavovej či Nad lúčkami. Práve otvorené ihriská sú najviac zasiahnuté dôsledkami zmenenej klímy. Napínacie plachty trojuholníkového alebo obdĺžnikového tvaru sú vyrobené z tkaného polyetylénu, ktorý poskytuje až 95 % ochranu pred UV žiarením. Poskytujú výrazne nižšiu teplotu, ktorá môže byť aj okolo 10 stupňov Celzia

nižšia ako okolie, ktoré je vystavené priamemu slnečnému žiareniu.

„Plachta je odolná voči poveternostným vplyvom a je určená na trvalé umiestnenie v exteriéri. Budeme ich v spolupráci s verejnoprospešnými službami inštalovať na ihriskách v letných mesiacoch a na zimu ich dáme dole a uložíme do skladu“, informuje Lenka Nemcová z referátu riadenia projektov miestneho úradu.

Karlova Ves začala so zatienovaním detských ihrísk tieniacimi plachtami priamo nad detskými pieskoviskami už pred dvomi rokmi. Za toto obdobie ich inštalovala na ôsmich detských ihriskách a verejných priestranstvách. Najviac na detských ihriskách – na Námestí sv. Františka,

vo vnútrobloku Majerníkova 36-58, vo vnútrobloku na Adámiho, vo vnútrobloku medzi ulicami Hany Meličkovej a Kolískovou či v hornej časti pešej zóny na Pribišovej. Kar-

lovešťania ich však majú k dispozícii aj na iných verejných priestranstvách a to pred ZŠ A. Dubčeka na Majerníkovej 62 (tzv. školské námestie), pri fontáne v strednej časti pešej zóny

Pribišova a pri pitnej fontáne na Námestí sv. Františka.

(red, foto KV)

Magistrát avizuje prvé kroky v druhej polovici roka 2021

„Odkedy je Rača Račou, odvtedy sú Račania vinohradníkmi,“ píše sa v miestnej kronike. Podľa historikov sa vinná réva na území Rače pestovala už za starých Rimanov. Vinohradníctvo tu tvorí historicky najvýznamnejšiu oblasť hospodárskych a sociálnych dejín obce. Aj vďaka blízkosti Malých Karpát a vinohradom na ich južných svahoch sa stala Rača populárnou mestskou časťou na bývanie či výlety do prírody. Obyvatelia mestskej časti, ktorým záleží na zachovaní koloritu okolitej krajiny a vinohradov, sa už roky pokúšajú zabrániť stavebnému boomu v oblasti.

Boj za tradície, zeleň a lepšiu klímu

Ešte v roku 2019 doručilo Občianske združenie Malé Krasňany na Magistrát petíciu za zachovanie vinohradov v Krasňanoch, Rači a Novom Meste s viac ako 1500 podpismi. Podľa iniciátorov petície a odborníkov je úloha vinohradov zásadná. Nejde len o kolorit krajiny. Významnú rolu zohrávajú najmä pri zadržiavaní vody v prostredí a zabráňovaní prehrievania počas teplých letných dní. Prispievajú tak aj k udržaniu biodiverzity v hlavnom meste.

Argumentáciu potvrdzuje aj v uplynulom roku Magistrátom vydaný dokument Klimatický atlas, ktorý popisuje riziká dopadov intenzívnych zrážok

na obyvateľstvo v Rači. Riešenia odporúčané v Atlase hovoria o zvyšovaní podielu vodepriepustných plôch v lokalitách s výskytom terénnych depresí, kde sa Rača podľa dokumentu jednoznačne radí.

Obavy, že sa otvoria ďalšie „dvere“ do račianskych viníc sa množia

Aktuálne je pod drobnohľadom miestnych aktivistov plánovaná dopravná tepna, ktorá vedie cez niekoľko desiatok rokov starý vinohrad. „Územný plán hlavného mesta počíta s vytvorením cesty na zabezpečenie lepšieho obhospodarovania viníc, teda plánuje taký rozvoj územia, ktorý bude podporovať vinohradníctvo. V kontraste s tým navrhovaná obojsmerná komunikácia nemá slúžiť viniciam, ale

ako nová dopravná tepna vedúca priamo cez vinice má vyriešiť dopravný prístup k výstavbe a zlepšiť dopravnú situáciu na Peknej ceste,“ uvádza aktivista Radoslav Čarský. Okrem toho môže podľa miestnych otvoriť pandorinku skrinku a dvere do viníc ďalším developerom.

Vinohrady potrebujú koncepčné riešenia

Primátor mesta Matúš Vallo už vo svojom programovom vyhlásení uviedol, že má ambíciu cez Metropolitný inštitút Bratislava obstarat štúdiu viníc od Nového Mesta po Vajnory. Koncom roka 2019 po stretnutiach s vinohradníkmi avizoval prípravu konkrétnych krokov na zachranu vinohradov v hlavnom meste. Hovorkyňa hlavného mesta Bratislava, Katarína Raj-

čanová, pre Bratislavský kuriér uviedla, že obstarávanie štúdie pre oblasť vinohradov môžu obyvatelia dotknutých oblastí očakávať v najbližších mesiacoch. „Obstarávanie urbanistickej štúdie pre územia vinohradov v Bratislave je v pláne v druhom polroku 2021 a bude vychádzať zo záväzných regulatívov týkajúcich sa ochrany vinohradov a krajinného obrazu mesta, ktoré vyplývajú z územnoplánovacej dokumentácie regiónu a územného plánu hlavného mesta SR Bratislavy,“ informuje o plánoch mesta Rajčanová. Po komplexnom pohľade na problém miznúcich vinohradov volá aj Rača. Verí, že hlavné mesto začne čoskoro kroky k realizácii štúdie, inak plánuje vypracovať vlastnú. „Mestská časť Bratislava-Rača

nesúhlasí s parciálnymi zmenami územného plánu viníc na výstavbu a žiada vypracovanie štúdie viníc od Nového Mesta až po Vajnory a na základe tejto štúdie určiť, aké oblasti budú zachovávané ako vinice,“ uvádza v stanovisku starosta mestskej časti Rača, Michal Drotován. Vytvorí sa tak podľa neho priestor, aby aktuálne neobhospodarované vinice podľa územného plánu, mali majitelia záujem prenajať za účelom pestovania hrozna.

Túto ambíciu Magistrát potvrdil a okrem dotknutých mestských častí avizuje spoluprácu na strategickom dokumente aj s univerzitami (napr. Fakulta architektúry, Prírodovedecká fakulta, Katedra architektonickej tvorby VŠVU).

Vytvorí sa jednotná organizácia na správu lesov aj vinohradov?

Jedným z navrhovaných riešení pre strácajúce vinohrady v majetku mesta v programe súčasného primátora bolo, že Mestským lesom by mohli byť zverené do správy aj rýchlo sa strácajúce vinohrady. Vytvorila by sa tak zastrešujúca organizácia Mestské lesy a vinohrady v Bratislave s rozšíreným portfóliom činností. O tomto zámere Magistrát zatiaľ komplexne neinformoval. Aktuálne sú Mestským lesom zverené prvé pozemky.

„Pred mesiacom boli Mestským lesom vo vinohradoch zverené prvé pozemky, konkrétne na vinohradníckej ceste k horárni Krasňany. Ide o cestu spájajúcu novú autobusovú zastávku „Slanec“ s vodnou nádržou Vajspeter a muničnými skladmi. Po komplexnej rekonštrukcii špeciálnou technológiou, ktorá sa využíva napríklad v Rakúsku či Nemecku, je k dispozícii nielen pre chodcov, ale aj bicyklistov a kolobežkárov,“ informuje hovorkyňa. Okrem toho boli mestskej organizácii zverené aj ďalšie parcely, no o celkovej transformácii Magistrát zatiaľ neinformoval.

Pomôcť Bratislavčanom v zložitých procesoch môže stavebný ombudsman

Od prvého januára 2020 je vo funkcii stavebný ombudsman Jaroslav Pavlovič. Verejnosť sa na neho môže obrátiť vo veciach ochrany verejného záujmu, ktorý sa týka výstavby či problémov súvisiacich s konaním stavebných úradov. Občanom, ktorí sa cítia byť procesom výstavby dotknutí, prípadne sa strácajú v jeho komplikovanosti, môžu využiť služby ombudsmana bez ohľadu na to, či ide o životné prostredie, zdravie alebo vinohrady.

Jana Pohanková
(ilustračné foto Tomáš Šereda/ttstudio.sk)

VIP party

EXCLUSIV

VÍKENDOVÁ SHOW

MARTIN GARRIX
TIMMY TRUMPET

AFROJACK | R3HAB | ALOK
STEVE AOKI | DON DIABLO
SIGALA | MEDUZA a ďalší DJovia

STREAM.RADIOVIVA.SK | @RADIOVIVA.SK

PIA-SO
20:00-03:00
PREMIÉRA

NAJNOVŠIE
1 HODINOVÉ
DJ SETY

2x 7h

UŽITE SI
ZÁBAVU
S NAMI

2h

REPRÍZA
NE-ŠTV
20:00-22:00

BA 101.1
94.9 | 93.3
NR 101.0 TT

Mestu sa nepodarilo zachytiť pandemickú cyklovlnu

Odborárska ulica, cyklopruhy s červeným asfaltom
Zdroj: Bicykluj Bratislava

Bratislavčania vysadli na bicykle počas pandémie oveľa častejšie a vo väčšom počte ako v minulosti. V najfrekvencovanejších úsekoch padali rekordy. Cyklosčítače merali rekordné hodnoty. Na trase k Starému mostu a k Novému mostu na Viedenskej ceste nameľali v lete 2020 rekordných 64 000 prejazdov. Rekordný bol aj marec 2021. Magistrát tak mal veľkú šancu zachytiť pandemickú „cyklovlnu“, podporiť ekologický spôsob dopravy a pracovať s ním aj v budúcnosti.

Európske metropoly sa po pandémii snažia udržať ľudí na bicykloch, Bratislava príležitosť nevyužila

V európskych metropolách je cyklodoprava obľúbeným a často využívaným spôsobom prepravy. Kým v mnohých mestách tvorí významný podiel na celkovej doprave (napríklad vo Viedni tvorí pešia a cyklistická doprava 30 %), v Bratislave sa podľa odhadov odborníkov pohybuje na úrovni 1 %. Pandémia tak pri mnohých negatívnych javoch priniesla aj príležitosť na zlepšenie týchto nepriaznivých štatistík. Organizácia, ktorá už niekoľko rokov pomáha k rozvoju v oblasti cyklodopravy v slovenských mestách konštatuje, že Bratislava príležitosť na udržanie ľudí „na sedadle“ nevyužila. „Kým mnohé európske mestá toto obdobie využili pre rýchle opatrenia, ktorými by ľudí na bicykloch udržali aj po pandémii, Bratislava žiaľ túto príležitosť nevyužila. Aj napriek

tomu však pokračuje trend zvýšeného záujmu o bicyklovanie z posledných rokov, súvisiaci nie s pandemiou, ale silnejúcim dopytom po kvalitnejšom a zdravšom živote v našich mestách,“ opisuje situáciu Dan Kollár z Cyklokoalície.

Bezpečnosť na cestách leží na ramenách štátu aj samospráv

Predpokladom k udržaniu si cyklistov v uliciach hlavného mesta je budovanie bezpečných cyklotrás, bez ktorých ľudia autá za bicykle nevymenia. „Bezpečnosť cestnej premávky je komplexná záležitosť, riešenie ktorej je z veľkej časti aj na ramenách štátu. Samosprávy však majú podstatnú úlohu pri vytváraní bezpečnej infraštruktúry. Sem patrí v rámci sídiel najmä upokojuvanie dopravy. Medzi sídlami je žiaduca výstavba samostatných cyklotrás, pričom je dôležité vytvárať ich najmä tam, kde ich bude môcť využiť najviac ľudí,“ informuje Kollár. Napokon ani posledné medializované tragické úrazy cyklistov k povedomiu o bezpečnej jazde nepomáhajú. Pozreli sme sa teda na to, koľko cyklotrás za uplynulé mesiace v Bratislave vyrástlo aj na to, aké plány má hlavné mesto v blízkej budúcnosti.

Podmienky pre cyklodopravu podľa Cyklokoalície zaostávajú za očakávaniami

Počas funkčného obdobia primátora Matúša Valla nadobudlo reálne kontúry niekoľko projektov. „Vlastnou investičnou činnosťou,

ale aj v spolupráci s partnermi, sme sprístupnili do konca roka 2020 približne 17,9 km jazdných pruhov, z čoho oddelených cyklotrás je 1,65 km,“ informovala Bratislavský kuriér hovorkyňa Hlavného mesta Bratislavy, Katarína Rajčanová.

Ciele stanované v programe, s ktorým primátor išiel do volieb, počítajú s 25 km oddelených cyklotrás do roku 2022 a ďalšími 50 km do roku 2026. Z tohto porovnania sa zdá, že si magistrát vytýčil nedosiahnuteľnú metú.

Podľa slov hovorkyne oddelené trasy vznikajú pomalšie z niekoľkých dôvodov: „Oddelené trasy sa nedajú vybudovať rýchlo, nakoľko projektovanie a prípravné procesy pri stavebných projektoch trvajú kvôli množstvu špecifik aj niekoľko mesiacov až rokov a my sme momentálne vo fáze projektovania. Simultánne pripravujeme viacero segregovaných trás. Vznikajú už však bezpečné cyklotrasy zmenou uličného priestoru.“ dodáva Rajčanová.

Tempo zlepšovania podmienok pre cyklodopravu z pohľadu Cyklokoalície zaostáva za očakávaniami. „Je dôležité podotknúť, že výstavba oddelených cyklotrás neprebíha zo dňa na deň a s prípravou môže trvať mesiace až roky - preto sa bude ťažko dohŕňať prvý rok tohto volebného obdobia, ktorý v príprave cyklotrás vedenie mesta trochu „prespalo“,“ uvádza prezident organizácie. Ako neuspokojivé hodnotí aj tempo upokojuvania dopravy a bodových zlepšení

V 30-tych rokoch minulého storočia, kedy sa dá o Bratislave hovoriť stále ešte ako aj o nemeckom meste, o čom svedčila prítomnosť početnej nemeckej menšiny starých Prešpurákov, vydalo vydavateľstvo Samuela Steinerja útlú knižôčku Karola Benyovského „Mýticky starý Prešporok“. Nie je od veci si v tejto knižke po rokoch zalistovať a prerozprávať staré príbehy.

Zázrak svätého Ladislava

V XI. storočí nebola svornosť v rámci uhorskej panovníckej rodiny práve veľmi príkladná, a preto často dochádzalo k zlomom, ktoré viedli k občianskym vojnám. Tak tomu bolo aj počas vlády kráľa Šalamúna, keď sa proti nemu postavili vojvodovia Gejza a Ladislav. V tomto smutnom období pripadla aj mestu Prešporku svoja rola. Mesto sa stalo dejiskom významných udalostí, nakoľko vojvodami porazený Šalamún sa uchýlil najprv do Mošonu (po nemecky Wieselburgu) a následne do Prešporku. Kráľ obe tieto mestá už dávnejšie nechal dobre opevniť. Dokonca neskôr v XIII. storočí odstránená Vydrická brána, ktorú medzi ľuďmi nazývali aj Temná brána, bola postavená na jeho priamy pokyn. Kráľ Šalamún už stratil nádej, že s pomocou nemeckého cisára, získa naspäť svoj trón, a preto sa utiahol do dobre opevneného Prešporku, kde sa chránený jeho silnými hradbami cítil bezpečne. Aby kráľ nemohol naďalej znepokojovať svoju krajinu rozhodol sa vojvo-

da Ladislav obliehať mesto Prešporok. Jeho bojovníci s vypätím obliehali mesto, no napriek tomu sa im nedarilo prekonať mestské opevnenie. Aj obrancovia zo Šalamúnových jednotiek nezaháľali a podnikli mnoho výpadov na útočníkov. Životu dobyvateľov však nechýbal aj kus stredovekej romantiky a tak vznikla sága, ktorá sa traduje do dnešného dňa. Počas obednej prestávky, ako sa spomína v kronike, sa vojvoda Ladislav vybral k mestskému opevneniu a vo chvíli keď si ho všimol kráľ Šalamún, si rýchlo vymenil svoj štít a išiel mu naproti. Š a l a m ú n , ktorý Ladislava s v y m e n e ným štítom nespo-

znal, si myslel, že ide o nejakého váženého rytiera. Dostal chuť na boj a vyzval ho na súboj. Vo chvíli, keď sa k nemu priblížil, uvidel ako sa nad jeho hlavou vznášajú dvaja hroziaci anjeli s ohnivými mečmi v ruke. Keď to zbadal, sa tak zľakol, že sa ihneď poponáhľal naspäť za hradby do pevnosti. Jeho vojaci sa vzápätí opýtali: „Náš pán a vládca, čo to ma znamenať, čo sme práve videli? Nikdy, ani len pred dvoma, či troma rytiermi, sme ňa nevideli zutekať. Prečo si teda práve teraz zutekal z boja?“ Načo im kráľ odpovedal: „Uvedomte si to, že pred ľuďmi nemám žiaden strach, tento však nie je človek, lebo ho nebesia s ohnivými mečmi chránia.“

Aj táto sága nám ukazuje, ako si vtedajší ľud vážil svojho svätého Ladislava. To boli časy, keď králi boli svätými, a ich ľud zbožnými uctievačmi.

Z nemčiny voľne prerozprával
Sven Šovčík

pre cyklistov, ktoré by sa dali realizovať pomerne rýchlo a lacno.

Nové cyklopruhy využijú červený asfalt, sú bezpečnejšie

Čo sa teda v uplynulých mesiacoch Bratislave v budovaní cykloinfraštruktúry podarilo? V roku 2021 hlavné mesto zrekonštruovalo zmiešané chodníky na Ružinovskej, ktorý bol desiatky rokov v dezolátnom stave a Odborárska so segregovanými cyklopruhmi v červenom asfalte. Červený asfalt s lepšou štruktúrou a viditeľnosťou plánuje samospráva používať na ďalších, takmer dvadsiatich cyklotrasách v meste. Párickovu na Nivách rekonštruje magistrát v rámci harmonogramu do júna 2021.

Cyklokoalícia považuje za významný krok Bratislavy najmä prestavbu okolia stanice Mlynské Nivy. „Zrejme najvýraznejším počínom v Bratislave bolo vytvorenie cyklotrás pri prestavbe okolia autobu-

sovej stanice Mlynské nivy. Hoci riešenie stále nie je dokonalé a chýba napríklad dôležité prepojenie stanice s centrom mesta, mestu sa podarilo doslova zachrániť toto územie a už schválený nevhodný návrh po rokovaní s developerom upraviť,“ informuje Kollár. Pozitívne hodnotí aj fakt, že mesto vyžaduje rozvoj cyklotrás aj v svojich záväzných stanoviskách pri novej výstavbe, čo sa v minulosti nedialo.

Rekonštrukcia na Krížnej ulici aj Živé námestie sľubujú výrazné zlepšenia

Na nastávajúce mesiace má hlavné mesto v prípravnej fáze viaceré projekty. Uvádza zmenu organizácie dopravy v Dúbravke, výrazné zlepšenie v okolí Patrónky, rekonštrukciu cyklocesty na Železnej studničke, projekty vo Vrakuni ako aj zmiešané cyklo-bus pruhy na Košickej a Karadžičovej, protismerný cyklopruh na Rajskej ulici, zlepšenie napojenia z Ružinova popri Ružinovskej/Záhradníckej,

viacero projektov v Krasňanoch vznikajúcich popri realizácii parkovacej politiky.

Cyklokoalícia z veľkých projektov v Bratislave očakáva napr. rekonštrukciu Krížnej ulice, ale aj celkovú realizáciu tzv. Živého námestia. „Oba tieto projekty prinesú výrazné zlepšenie pre pohyb peši aj na bicykli. Veľa bližších informácií však k dispozícii nie je - komisia cyklodopravy mesta Bratislava funguje veľmi nepravidelne a informácie o pripravovaných projektoch nie sú verejne dostupné. Obdobná komisia na úrovni kraja ani nebola zriadená, hoci to bol jeden z predvolebných sľubov župana Drobu,“ informuje Kollár.

Ich dokončenie budeme pozorne sledovať a čitateľov Bratislavského kuriéra a fanúšikov mestskej cyklistiky podrobnejšie informovať.

Jana Pohanková

Radikálne zásahy proti bobrovi problém nevyriešia a mali by byť až na poslednom mieste

Téma bobor pomaľu ale isto rozdeľuje Bratislavčanov na dva tábory. Jedni ho vnímajú ako vzácného tvora, ktorého treba chrániť. Iní majú pocit, že sa z neho stáva škodca zdravej prírody v okolí vodných priestranstiev. A tak sme sa spojili so zoológom **Jánom Kaľavským zo Štátnej ochrany prírody SR**, aby sme zistili, ako možno docieľiť bezproblémového spolunažívania bobra a človeka v hlavnom meste.

Ako a kedy sa bobor dostal na Slovensko, do oblasti hlavného mesta?

V prvom rade treba zdôrazniť, že bobor je náš pôvodný druh, ktorý sa na naše územie po vyhubení človekom opätovne vrátil. Nebol sem teda dovlečený, ako napr. nutria alebo ondatra, ktoré našu krajinu v minulosti neobývali. Dnešný bobor európsky (*Castor fiber*) sa vyvinul asi pred 15 mil. rokov a odvtedy obýval lesy a lesostepi celej Eurázie, vrátane Slovenska. Keďže bol v minulosti významným zdrojom potravy, či kvalitnej kožušiny a kastorea, s rozvíjajúcou sa ľudskou spoločnosťou bol stále viac prenasledovaný a lovený, aj z dôvodu prevencie škôd na poľnohospodárskych plodinách, či lesnom poraste. Určite aj v tej dobe by mnohí ľudia výskyt bobra na Slovensku označili ako "premnožený", no keďže sa tento lov robil živelné a hromadne, postupne lokality s výskytom bobra ubúdali, až bol na Slovensku posledný jedinec ulovený v r. 1865. Odvtedy sa bobor u nás považoval za vyhynutého.

Bobor na územie Slovenska prenikol postupne od hraníc susediacich štátov, v ktorých sa vykonali programy na reštitúciu bobrov (čiže programy opätovného navrátenia jedincov bobra európskeho do krajín, z ktorých bol vyhynutý. Pre zaujímavosť, začiatkom 20. st. preživalo v Eurázii v ôsmich refúgiách iba 1200 jedincov, čiže bobor ako druh bol blízko úplnému vyhynutiu. Prvý dôkaz o opätovnom

výskyte bobrov na našom území je z Borskej nížiny (Záhorie) z roku 1977. V okolí hlavného mesta bol prvýkrát bobor pozorovaný na brehoch Dunaja v r. 1985. Odvtedy obýva stále viac pôvodného územia, no tento postup nie je až taký rýchly - v povodí Váhu bol prvýkrát zaznamenaný v r. 2002, na východe SR sú lokality, kde až pred pár rokmi zaznamenali prvých bobrov a ešte stále sú časti Slovenska, kde sa bobor zatiaľ vôbec nedostal.

V divokej prírode, nie na Slovensku, bobor nie je tak škodný, ako na Slovensku, pretože tam má vo voľnej prírode iných predátorov, ktorí počty bobrov dokážu prirodzene regulovať. U nás bobor vo voľnej prírode nemá premožiteľa?

Výraz "škodný" by som neodporučil použiť - je to poľovnícky výraz, ktorý živočíchy škatuluje do akýchsi subjektívne vnímaných skupín bez znalosti širšieho kontextu a mnoho zvie-

rpľv, čo znamená, že na reguláciu bobrej populácie omnoho viac pôsobia faktory zapríčinené človekom, ako je napr. kolízia s vozidlami na cestách, spadnutie bobrov do vodohospodárskych objektov - rôzne šachty, nápuštné objekty, ale aj nezákonný odstrel. Čo je ale najzásadnejšie - bobor si svoju populáciu reguluje sám a vzhľadom na silnú teritorialitu tohto druhu nemôže dôjsť k jeho premnoženiu, hoci je to v miestach s vysokou hustotou tohto druhu, ako napr. hlavné mesto, vnímané inak.

Aká je teda prirodzená úloha bobra v prírode - v súčasnosti?

Bobra možno vnímať ako ekosystémového inžiniera, ktorý pracuje zadarmo. Možno ho po človeku považovať za živočíšny druh, ktorý dokáže najviac prispôbovať a meniť krajinu svojim potrebám. Vysoký význam bobra nielen v minulosti, ale najmä v súčasnosti je jeho schopnosť

takáto činnosť na nezaplatenie. Samozrejme, bobor nevie, kde sa takáto revitalizácia pre človeka hodí a kde to už vhodné nie je, takže môže svojou činnosťou spôsobiť aj značné hospodárske škody, čo je,

myslím, hlavná príčina, prečo ho spoločnosť vníma vo svojom okolí viac negatívne ako pozitívne.

Presne ako vravíte, ľudia si skôr všimajú to, ako bobry pusto-

na výber, idú potom všade, kde je to len možné, odkiaľ by ich nevytlačil iný konkurujúci jedinec, hoci aj niekomu do záhrady, či mestského parčíku. Takýto bobor si na potravu musí zohnať to, čo mu okolie poskytuje. V jarných a letných mesiacoch je to hlavne vodná vegetácia. Preto aj počet ohryzov na stromoch je nižší. V jesennom a zimnom období, keď okolitá vegetácia neposkytuje toľko potravy, bobry konzumujú hlavne lyko stromov (môže tvoriť až 90% potravy počas zimy), ktorých konáre zároveň používajú na stavbu hrádzi a brlohov.

Ako ste už spomenuli, bobor je zákonom chránený. No v okolí hlavného mesta spôsobuje jeho aktivita nevyčísliteľné škody, na základe čoho medzi verejnosťou vyvstáva otázka, či by sa nemalo začať proti jeho škodným aktivitám niečo robiť celospoločensky...

Je trochu zarážajúce, že len

ho druhu, sa už dnes volá po zrušení jeho ochrany, či nebodaj povoleniu na odstrel. Takto radikálne zásahy málokedy problém vyriešia a mali by byť až na úplne poslednom mieste, nie na prvom. Ako väčší

problém vnímame hlavne to, že sa negatívnym dopadom činností bobrov zaoberáme len povrchné, napr. vo forme vyplácania kompenzácií jednotlivým subjektom za škody, ktoré bobor spôsobil, no nejde o samotnú príčinu problému a jej prevenciu. Netreba tiež posudzovať všetky bobry rovnako - sú miesta, kde činnosť bobra je úplne nenápadná a poškodzovanie stromov v okolí je minimálne (napr. známa lokalita v Karloveskej zátokke, kde sa bobor teší všeobecnej popularite už 30 rokov). Naopak, máme miesta, kde jedince bobra aktívne nahryzávajú desiatky stromov pozdĺž vodných tokov a na krátkom úseku majú postavených 5 hrádzi, ktoré zaplavujú okolité polia a ich prítomnosť hodnotíme ako značne problematickú. Pristupovalo sa už aj k odstraňovaniu bobrích hrádzi...

Veronika Trojanová
(ilustr. foto MsP Nitra)

rat označených "škodná" je v skutočnosti pre ekosystém veľmi prospešná a škodí ak, tak iba niektorým ľudským aktivitám. V prírode má ale každý živočích svoj význam a všetko je súčasťou väčšieho celku. V divokej prírode, ktorú máme aj na Slovensku, má bobor prirodzených predátorov vlka, rysa, či medveďa, ale aj lišky - ohrozené sú najmä mláďatá, na dospelé jedince si väčšie šelmy nezvyknú trúfnuť. Treba ale podotknúť, že predátny tlak týchto zvierat má na reguláciu populácie bobra iba minimálny vplyv. Omnoho významnejší je antropogénny

naprávať škody v ekosystéme zapríčinené človekom. Nížinná krajina je človekom veľmi negatívne poznačená a práve tam, kde bola voda za pomoci odvodňovacích kanálov odvedená preč, dokáže bobor účinne znižovať degradáciu vzácných biotopov, ktorým voda chýba a to jej zadržaním, alebo opätovným navrátením. Laicky povedané - bobor vracia vodu do krajiny. Na prvý pohľad možno nie až tak atraktívna schopnosť a nie vždy sa stretne s vďačnosťou zo strany človeka, no v časoch zmeny klímy, stále väčších obdobiach sucha, či poklesu spodnej vody, je

šia okolia tokov, jazier, riek. Dokonca aj stromy rodinných domov, ktoré sú v tesnej blízkosti lesa, vody. Prečo sa to deje?

Hlavný dôvod je ten, že máme na Slovensku čas-

- ▶ bobor obýva rozsiahlu časť krajiny a je ovplyvňovaný širokým spektrom podmienok, ktoré je navyše schopný si v rozsiahlej miere prispôbiť vlastným potrebám
- ▶ potravné nie je špecialista - konzumuje široké spektrum bylín a drevín
- ▶ v prostredí vodných tokov nemá v súčasnosti konkurenciu, ani predátorov (s výnimkou prírodných ekosystémov na strednom a severnom Slovensku s výskytom medveďov, vlkov a rysov)
- ▶ po druhej svetovej vojne došlo k rozvoju a ochrane vodných ekosystémov, vrátane brehových porastov
- ▶ od jeho opätovného návratu po vyše storočí sa bobor neloví a je chráneným živočíchom

ti územia, kde sú teritória bobrov prakticky úplne zabraté. Bobor vždy osídľuje

40 rokov po tom, čo sa tu objavili prvé jedince úplne zdecimovaného pôvodného

celý rozhovor nájdete na bakurier.sk

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

